

№ 161 (20924)

2015-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ІОНЫГЪОМ и 1

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижъугьотэщтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

шІэныгьэм_и_Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр! Тильапіэхэу кіэлэеджакіохэр ыкіи студентхэр, кіэлэегьаджэхэр ыкіи ны-тыхэр!

ШІэныгъэм и Мафэ фэшІ тышъуфэгушІо!

ИлъэсыкІэ еджэгъум иублапІэ -Іоныгъом и 1-р — нэбгырэ пэпчъ шІэ-

ныгъэм идунэе гъэшІэгъон кІэлэцІыкіухэр хэхьанхэмкіэ, гъэхъагъэхэр ашІынхэмкІэ зичэзыу лъэхъанэу ары зэрилъытэрэр.

Мы мафэм тинахьыжъхэм гуфэбэныгъэ хэлъэу яныбжыкІэгъу, зышеджэгъэ илъэсхэр агу къэкlыжьых, гушlохэзэ ыкІи гумэкІхэзэ якІэлэцІыкІухэр еджапІэм ащэх, шІэныгъэм игъогу зыщытехьэхэрэ мафэм ягухэлъхэр къадэхъунхэм щэгугъых.

Непэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо хабзэ икъулыкъухэм Іофтхьэбзэ инхэр зэрахьэх гъэсэныгъэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэмкІэ. Пстэуми апэу ахэр зэпхыгьэхэр шІэныгьэ дэгьу зэрагъэгъотынымкІэ зэкІэми зэфэдэ амалхэр яІэнхэр, цІыфым, обществэм ыкІи къэралыгъом иджырэ фэныкъоныгъэхэм атегъэпсыхьагъэу ахэр шІыгъэнхэр ары.

Тиреспубликэ иучреждениехэу гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотыхэрэм зэхъокІыныгъэ инхэр афэхъух. Еджэн Іофым игъэкІотыгъэу щагъэфедэх аужырэ шІыкіакіэхэр, кіэлэегъаджэхэм яшіэныгъэ ыкіи яіэпэіэсэныгьэ хэгьэхьогьэнымкіэ Іофшіэн гынэфагы зэшіуахы, еджапіэ-

хэм мылъкумкІэ ыкІи техникэмкІэ язэтегьэпсыхьан анаІэ тырагьэты.

Тицыхьэ пытэ телъ егъэджэн Іофыр нахь лъэгэпіэ лъагэм нэгъэсыгъэнымкіэ Іофтхьабзэу зэшІотхырэ пстэуми яшІуагъэ къызэрэкІощтым, Адыгеим ис кІэлэцІыкІухэм яеджэнкІи ахэр лъэпсэшІу зэрэхъущтхэм.

ИлъэсыкІэ еджэгъум иублэгъум тыгу къыддеlэу зэкlэми тафэлъаlo псауныгъэ пытэ яІэнэу, кІэлэеджакІохэм — шІэныгъэ куухэр зэрагъэгъотынхэу, кІэлэегъаджэхэм — творчествэм игушІуагъо зылъагъэІэсырэ кІэлэеджакІохэм япшъэрылъхэр нахь дэгьоу агъэцэкlэнхэу, ны-тыхэм — яунагъо рэхьатныгъэрэ зэгурыІоныгъэрэ илъынэу. Анахьэу етіани тызфэгушіомэ тшіоигьор апэрэ классым кіогъэ кіэлэціыкіухэр ары. Ильэс еджэгъухэр дахэкІэ агу къинэнхэу, ныбджэгъу дэгъухэр яІэ хъунхэу, агу фэщагъэу еджэнхэу!

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгеим и ЛІышъхьэ къыфэразэх

Украинэм зышъхьэ къизыхыжьыгъэхэу непэ станицэу Ханскэм щыпсэухэрэм Адыгеим и Ліышъхьэ ыціэкіэ рэзэныгъэ тхылъэу къагъэхьыгъэм къызэрэщиюрэмкіэ, чіыпіакіэм псэукіэ амал щыря-ІэнымкІэ къызэрадеІагъэхэм, къызэрафэгумэкІыгъэхэм апае республикэм иІэшъхьэтетхэм ыкІи зэкІэ щыпсэухэрэм лъэшэу афэразэх.

Ащ нэмыкізу ахэр Тхьакіущынэ Аслъан къелъэјугъэх Ханскэм иадминистрацие ипащэхэм, кощын ІофхэмкІэ къулыкъум иІофышІэхэм, Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм, Урысыем и Къащ Плъыжь и Адыгэ шъолъыр къутамэ ыкІи зэкІэ ІэпыІэгъу къафэхъугъэхэм, къадеІагъэхэм зэрафэразэхэр алъигъэlэсыжьынэу.

Мы лъэІу тхылъым нэбгырэ 30-мэ аlапэ къыкlадзэжьыгъ. Донецкэ хэкум и Марьинскэ район ит къалэу Красногоровкэм 2014-рэ илъэсым ахэр къикІыхи Адыгеим къэкІуагъэх ыкІи къинэжьынхэу тыраубытагь. Ащыщыбэмэ Іофшіэни агъотыгъ, ныбджэгъукіэхэри яІэ хъугъэ.

- Апэ тикъалэ етІупщыгъэу лагъымэхэр къытырадзэщтыгъэх, етlанэ ар аштэгьап. Дгьэзэжьымэ тыздэкІон щыІэп, тиунэхэр зэхэкъутагъэх, — итхагъ зыкІэтхэжьыгъэхэ тхылъым. — Аслъан Кытэ ыкъор, чІыпІэ зэжъу тызефэм уишІуагьэ къызэрэтэбгьэкІыгьэм пае льэшэу тыпфэраз. Адыгеир мыиными, ащ щыпсэурэ ціыф гукіэгъухэм, зыгу зэіухыгъэхэм зэкІэми шъопсэу ятэю.

Украинэм уІэшыгьэ зэпэуцужьыныр къызитэджагъэм къыщегъэжьагъэу Адыгеим зэхэубытагьэу нэбгырэ мин 1,5-рэ фэдиз къынагъэсыгъ. Мы лъэхъаным нэбгыри 189-р пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ псэупіэ афэхъугьэ пунктитіумэ ачіэс, ахэм ащыщэу кІэлэцІыкІухэр 56-рэ, пенсионерхэр 17 мэхъух. Украинэм зышъхьэ къизыхыжьи ежь-ежьырэу Адыгеим къэкІожьыгъэхэри бэ мэхъух, ахэр ягупсэхэм е янэІуасэхэм адэжь къыщыуцугьэх.

Илъэсэу икІыгъэм къыщыублагъэу Украинэм ицІыф мини 8,5-рэ фэдиз учетым хэуцуагь, ащ щыщэу нэбгырэ 1257-р чІыпІэу къызщыуцугьэхэм ащатхыгьэх.

Урысые Федерацием ицыф хъугъэх зышъхьэ къезыхьыжьэжьыгъэ нэбгыри 106-р, ахэм ащыщэу нэбгырэ 39-мэ мы илъэсыр ары гражданствэ яІэ зыхъугьэр. Урысые Федерацием пІэлъэ гьэнэфагъэкІэ щыпсэунхэм иІизын къаратыным пае Украинэм иціыф 1359-мэ закъыфагъэзэгъагъ, нэбгырэ 1174-мэ а статусыр яІэ хъугъэ (нэбгырэ 512-мэ - мы илъэсым). «Вид на жительствэкlэ» заджэхэрэр Украинэм ицІыфи 152-мэ къаратыгъ (ащ щыщэу 68-мэ — мы илъэсым).

Украинэм зышъхьэ къизыхыжьыгъэ нэбгырэ 600 фэдизмэ ІофшІэн агъотынымкІэ ІэпыІэгъу афэхъугъэх. Нэбгыри 150-м ехъумэ сымэджэщхэм ащя эзагьэх. Украинэм зышъхьэ къизыхыжьыгьэ унагъохэм пстэумкіи кіэлэціыкіуи 8 Адыгеим къащыфэхъугъ. Республикэм иеджапІэхэм нэбгырэ 292-рэ ащеджэ, мы илъэсым апэрэ классым кІэлэцІыкІу 31-рэ кІощт.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Здравот вужте! Уванну стые наши Вишет Ван группа украничения сения, котерное приняти ну шту вствот в 2014 году вы сел мо вы протовам в станице Заменой. Негрения бысогодарии народ Аджин за принет, помощи, нешьна-име, поддержану Ма принясым му города. Упасногоровка Марининского района Вонецион облести выстала наш город сыльно боловини укранносте стовина потом они заним нам город. Визвра щаться нам полуда, у ны тым раз рушена дана. Ни решими остатых пост здел Многие из час пашки ра-боли, были постой; пошки повом друга Вресим Вас ванеати скобум былоармонть Масстову Сергию гавновичу re beech ero romanye. Our man cepy заботились о него первые месты / почум ещі не вть монду породной гумаи приносиям всё необъединие. Выгачес нее пресин выности быско

паспертного стопа, имперационного анутва, повенно специанистиче пабинета и 50 /Дравовый Зуши вып. повие), которые воени оснании польоганы нам . Терпинво выпульнованом, раз члоня 10т, подробно и понятно распазывать очено пенинаном, очетью персынами модам. Леак но вышательно п четинични подрам в «Гененсинам Ренде и вдения и Майгола. Потрые жетым поблагедариямо руче водитых и работныхов Обрасного Прота г. Майколо. Умето из ние "с стоя ды выминь без этой драгици нах поносии.

Сердегная благодарность Вал; Зами Катовых, что не сетавым нас в биде! Спаньбо всем энпедац этой небочений, не такой заботнывой, добродушеной отнача Адиги!

бетеенции из жонбисса.

Сабый мини 6 апэрэу еджапіэм кІуагъэ

Іоныгъом и 1-р шІэныгъэм и Мафэу тихэгъэгу щыхагъэунэфыкІы. А мафэм епхыгъэ гушІогьо-гумэкІыр зынэмысырэ унагьо щыІэп пІоми ухэукъощтэп. Сыда пІомэ зым исабый а мафэм еджапіэм апэрэу ещэ, адрэм ипхъорэлъф, икъорэлъф апэрэу чІэхьащт. Сабый зимыІэми кІэлэцІыкІу гъэкІэрэкІагъэу ащэхэрэр зилъэгъукІэ, ыгу къыдещае, исабыигъор ыпашъхьэ къеуцожьы.

Мыгъэ джащ фэдэу кІэлэцІыкІу мини 6 тиреспубликэкІэ апэрэу еджапІэм кІуагьэ, апэрэу классым ихьагь, якІэлэегъаджэ ахэр непэ шІэныгъэм идунай хищагъэх.

ГъэрекІо елъытыгъэмэ, мыгъэ еджапІэм кІорэр сабый 666-кІэ нахьыб. Мы аужырэ илъэсхэм сабыйхэм япчъагъэ хэхъо, ащ елъытыгъэу еджапІэм чІахьэхэрэри нахьыбэ мэхъу.

Мыгъэ зэкіэмкіи кіэлэеджэкіо мин 47-рэ республикэм иеджапіэхэм ачіэхьажьыгъ. Ахэм ащыщэу я 5-рэ классхэм мы илъэс еджэгъум апэрэу къэралыгъо шэпхъакІэхэм атетэу еджэхэу рагъэжьэщт. Апшъэрэ классхэм арысхэм къэралыгьо ушэтыным зыфагъэхьазырыщт.

ЗэкІэ непэ еджапІэм екІолІэжьыгъи, апэрэу кіуагъи, ахэм якіэлэегъаджэхэми шІэныгъэм и МафэкІэ тафэгушІо, псауныгъэ пытэ яІэу илъэс еджэгъур хъяркІэ ращынэу афэтэІо.

Іоныгъом и 1, 2015-рэ илъэс «Адыгэ макь»

ЦІнфхэр зыгъэгумэкІырэ Іофыгьохэр

Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лыкloy Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыІэм игуадзэу Владимир Гурба тхьамэтагьор щызэрихьэзэ Урысые Федерацием и Президент имобильнэ приемнэу Къыблэ федеральнэ шъольырым шыІэм 2015-рэ ильэсым шышъхьэІум и 20-м Адыгэ Республикэм Іоф щишІагъ.

Мыш хэлэжьагьэх федеральнэ инспектор шъхьаІэу Адыгэ Республикэм щыІэ ЛІыІужъу Адам, Адыгэ Республикэм ипрокурор ипшъэрылъхэр зыгъэцэкІэрэ КІыкІ Исмахьилэ, Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Адми-

нистрацие ипащэу Владислав Федоровыр, гъэцэкІэкІо хабзэм икъулыкъухэм яІэшъхьэтетхэр ыкІи муниципальнэ образованиехэм япащэхэр.

Къэралыгъом и Пащэ ыцІэкІэ закъыфэзгъэзэгъэ цІыфхэр рагъэблэгъагъэх, экономикэ ыкІи сопиальна праниклом апхигра Іофыгьохэу зыгьэгумэкІыхэрэр ары анахьэу къыхагьэщыгьэхэр.

Урысые Федерацием и Президент и ГъэІорышІапІэу цІыфхэм яльэlу тхыльхэм афэгьэзагъзу щытым зэхигъзуцогъз аналитическэ ІофшІагъэм 2014-рэ илъэсымкІэ ыкІи 2015-рэ илъэсым иапэрэ мэзищкІэ Адыгеим ис ціыфхэмрэ организациехэмрэ яльэlу тхыльхэу къа-

гъэхьыгъэхэм зэрахэплъагъэхэр ыкІи а Іофыгьохэр зигьоу зэрэщытхэр къыреІотыкІы.

Урысыем и Президент ыцІэкІэ къагъэхьыгъэ тхылъхэм арытхэм яшъыпкъапІэ чІыпІэхэм ащызэрагьэшІагь. ГущыІэм пае, Адыгэ Республикэм исоциальнээкономикэ хэхъоныгъэ илъэныкъо шъхьа вхэм зык в ащыщ спортыр зыфэныкъо мылъкумрэ техникэмрэ зэрищыкагъэм лъыкіахьэу Іэкіэгъэхьэгъэнхэр. Ащ ишыхьат къалэу Мыекъуапэ щагъэпсыгъэ комплексэу физкультурэмрэ псауныгъэм игъэпытэнрэ атегъэпсыхьагъэу щытыр. Къалэу Мыекъуапэ щыпсэурэ горэм закъыфигъэзагъ игъом ар зэратІупщыгъэмрэ Іофэу агъэцэкІагъэхэмрэ ялъытыгъэу.

Теуцожь районымкІэ къуаджэу Къунчыкъохьаблэ дэс кІэлэцІыкІухэу еджапІэм джыри мыкІохэрэмрэ ублэпІэ классхэм арысхэмрэ ягъэпсэфыгьо уахътэ тэрэзэу зэхащэн алъэкІырэп физкультурэ, зыщыджэгущтхэ псэуальэхэр зэрэщымыІэхэм къыхэкІэу. Къоджэдэсхэр къыкІэлъэІух кІэлэцІыкіухэр зыщыджэгуштхэ чіыпіэм изэтегьэпсыхьанкіэ къадеіэнхэу.

Адыгэкъалэ иурамэу Къэрдэным ыцІэкІэ щытым щыпсэухэрэм псыр зэраІэкІагъахьэрэм июфыгъо къаіэтыгъ. Анахьэу хагъэунэфыкІырэр зашъохэрэ псым зэпыугъохэр бэрэ зэрэфэхъухэрэр ыкІи псыр макІэу къызэрэкІорэр ары.

Владимир Гурба зэфэхьысыжьхэр къызэрашІыгъэхэм елъытыгъэу пшъэрылъ афишІыгъ а Іофтхьабзэхэм язэшІохын фэгъэзэгъэ къулыкъухэм уплъэкІунхэр зэрагъэцэкІагъэУрысые Федерацием и Пре-

хэмкІэ макъэ къагъэІужьынэу.

зидент и Администрацие дэжь щызэхэщэгъэ ІофшІэкІо купэу цІыфхэмрэ организациехэмрэ яльэІу тхыльхэм Іоф адэшІэгьэным фэгъэзагъэм иунашъо тегъэпсыхьагъэу Урысые Федерацием и Президент иприемнэу Адыгэ Республикэм щыІэм ыпэкІэ щырахъухьэгъагъэхэр гъэцэкІагъэ зэрэхъугъэхэр ауплъэкІугъ.

ИкІ эухым Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ ліыкіоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыІэм игуадзэу Владимир Гурба унашъоу аштагъэхэр гъэцэк агъэ зэрэхъухэрэм фэгъэхьыгъэ къэбар икъур Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ ліыкіоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыіэм зыщыіэкіагъэхьажьыщт палъэр къафигъэнэ-

ЕджапІэм иІофшІакІэ уасэ фашыщт

Іоныгъом и 1-р къэмысызэ, илъэсыкіэ еджэгъум ехъулізу республикэм Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щыкІуагъэх. ШышъхьэІум и 27-м Мыекъуапэ секцие зэфэшъхьафхэм Іоф щашіагъ. Ахэр шІэныгъэхэм зыщахагъэхъорэ институтым, естественнэ-хьисап еджапізу Адыгэ къэралыгьо университетым хэтым, Адыгэ республикэ гимназием ыкіи нэмыкі чіыпіэхэм ащыкіуагъэх.

Мыхэм къадыхэлъытагъэу рекІокІыгь АР-м гъэсэныгьэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Общественнэ совет зэхэсыгъоу иІагъэри. Секциехэми Общественнэ советми язэхэсыгьохэр зыфэгьэхьыгьагьэр гъэсэныгъэм июф нахьышюу зэхэщэгьэныр, кІэлэеджакІохэм шІэныгьэ куухэр ягьэгьотыгьэнхэм яамалхэр ары.

Ащ къыщыгущы агъэх министерствэм икъутамэ ипащэу Лариса Самоквитовар, Общественнэ советым хэтэу, «КІэлэцІыкІу фондым» ипащэу Татьяна Гоголевар, Общественнэ советым исекретарэу, шІэныгъэхэм зыщахагъэхъорэ республикэ институтым ипащэ иІэнатІэ зыгъэцэкІэрэ Нэгъой Джанщыр, АР-м и Къэралыгъо аттестационнэ къулыкъу итхьаматэу Лариса Милосердинар, Красногвардейскэ гимназиеу N 1-м ипащэу Былымыхьэ Иринэ, Мыекъопэ къэлэ администрацием гъэсэныгъэмкІэ икомитет

иІофышІэу Ирина Савченкэр ыкІи нэмыкІхэр.

Гъэсэныгъэм ехьылІэгъэ хэбзэгъэуцугъэм еджапІэм Іоф зэришіэрэм, шіэныгъэу ащ кіэлэеджакІохэм щагъотырэм нахь гъэлъэшыгъэу лъыплъэгъэн фаеу къыделъытэ.

Зыми емыпхыгъэ комиссием еджапіэм иіофшіакіэ уасэ фешІы. ЕджапІэр уплъэкІугьэным лъэныкъуитlу хэхьэ. Апэрэр кІэлэеджакІом шІэныгъэ зэрэритырэр, ятІонэрэр — еджапІэм зэрэпсаоу июфшіэн уплъэкіугъэныр. Уплъэкlунэу комиссием ышІырэм елъытыгьэу кІэуххэр зэфехьысыжьых.

Еджапіэм иіофшіакіэ лъэныкъуипліыкіэ ауплъэкіу. Апэрэр — еджапІэм фэгъэхьыгъэ къэбарыр шъхьэихыгъэу, нэбгырэ пэпчъ ащ зыщигъэгъозэн ылъэкІынэу щытмэ, ятІонэрэр гъэсэныгъэ щызэгъэгъотыгъэнымкІэ амалэу чІэлъхэр (ащ къыхеубытэ сэкъатныгъэ зиІэ кІэлэеджакІохэм амалэу еджапІэм щыряІэри); ящэнэрэр

еджапІэм ежь уасэ зызэрэфишІыжьырэр; яплІэнэрэр — нытыхэри кІэлэеджакІохэри еджапіэм иіофшіакіэ егъэразэхэмэ ары. А зэпстэур къыдалъытэзэ, комиссием хэтхэм еджапіэм уасэ фашіы.

Мы илъэсым еджэпІи 142-рэ ауплъэкІугъ ыкІи яІофшіакіэ уасэ ратыгъ. Нэгъой Джанщыр къызэриІуагъэмкІэ, кІэлэеджакІохэм янэ-ятэхэри Іофтхьабзэм къыхагъэлэжьагъэх, еджапІэм иІофшіакіэ ехьыліагьэу яепльыкіэхэр къаіуагъэх. Къэгущыіагъэхэм къызэрэхагъэщыгъэмкІэ, зэкІэмкІи нэбгырэ мин 23-мэ упчІэхэр аратыгьэх. ЕджапІэм иІофышІэхэр ны-тыхэм къазэрапэгъокІыхэрэм, къазэрадэгущыІэхэрэм процент 89-р егъэразэ. А процентыр зыщынахьыбэр Адыгэкъал, зыщынахь макІэр Мыекъуапэ.

КІэлэегъаджэхэм яшІэныгъэхэм, кІэлэеджакІохэр зэрэрагьаджэхэрэм агъэразэхэу процент 87-мэ къатхыгъ. А лъэныкъомкІи Адыгэкъалэ апэ ит. Мыекъуапэрэ Джэджэ районымрэ ауж къинагъэх.

ЕджапІэм иматериальнэ-техническэ зытет ыгъэразэрэр нахь макізу къычізкіыгъ, ар процент 70-м тІэкІу ехъу ныІэп. ЕджапІэр зэрэзэтегьэпсыхьагъэм анахь ымыгъэрэзагъэхэр Мыекъопэ районым икІэлэеджакІохэм янэ-ятэхэр арых.

Гъэсэныгъэу еджапІэм щарагьэгьотырэм идэгьугьэ ыгьэразэрэр бэ — зэупчІыгьэхэм япроцент 90-рэ фэдизыр ары. Адыгэкъалэ. Тэхъутэмыкъое. Красногвардейскэ ыкІи Кощхьэблэ районхэмкІэ зэупчІыгъэхэ ны-тыхэр ащ лъэшэу егъэразэх. Шэуджэн районымкІэ ахэм япчъагъэ процент 67-рэ нахь хъурэп.

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм къызэраІуагьэмкІэ, уплъэкІунхэм якІ эуххэр цІыфхэм алъыгъэ Іэсыгъэнхэ фае. ЕджапІэ пэпчъ исайт организацием уасэу комиссием фишІыгъэр итынэу

СИХЪУ Гощнагъу.

Шыхьафым цыфыбэ хэлэжьагъ

Экологическэ Іофтхьабзэу «Зеленая Россия» зыфијорэр шышъхьэјум и 29-м тикъэралыгъо ишъолъырхэм зэкіэми ащыкіуагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгэ Республикэри шэмбэт шІыхьафым чанэу хэлэжьагъ.

Республикэм имуниципальнэ образованиехэм ащызэхашэгьэ Тофтхьабзэхэм нэбгырабэ къякІоліагъ, ахэм урамхэр, гьогухэр, цІыфхэр бэу зыщызэрэугьоирэ чІыпІэхэр, саугьэт-

хэр агъэкъэбзагъэх, хэкІэч аугьоигьэр alуащыгь.

Тикъэлэ шъхьаІэ щыкІогъэ шэмбэт шІыхьафым республикэм игъэцэкІэкІо хэбзэ къулыкъухэм, Мыекъопэ къэлэ

администрацием, къулыкъу зэфыць деховым ялыкохэр, цыф къызэрыкІохэр хэлэжьагъэх. Къэлэ гупчэ паркыр, Лениным ыцІэ зыхьырэ площадыр, урамхэр аукъэбзыгъэх, джащ фэдэу ТекІоныгъэм ия 70-рэ илъэс ипэгьокізу агьэтіысхьэгьэ чъыгхэм яшІушІагьэх, зэо зэфэшъхьафхэм ахэкІодэгъэ тидзэкІолІхэм къафызэІуахыгъэ саугьэтхэм хэкІэу аІульхэр аугьоигьэх, уцыжъхэр ратхъыгьэх.

ШІыхьафым хэлэжьагъэхэм ащыщхэм гущыІэгьу тафэхъугь, мыщ мэхьанэу ратырэм зыщыдгъэгьозагь.

<u>Алексей, илъэс 32-рэ</u>

Шэмбэт шІыхьафым сигуапэу сыкъекІолІагъ. Сыда пІомэ тикъэлэ шъхьаІэ итепльэ, изытет, икъэбзагьэ зэльытыгъэр тэры — ащ щыпсэухэрэр ары. Сэ сизакъоп, сиунагьо исхэри Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх. Тызщыпсэурэ чІыпІэм къыпыщылъ гъогу Іупэхэр дгъэкъэбзагъэх, чъыгхэр дгъэлагъэх, амалэу тиІэмкІэ тишІуагьэ кьэдгьэкІуагь.

Мурат, илъэс 38-рэ ыныбжь: Мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэр тиреспубликэ бэрэ щызэхащэхэ зэрэхъугъэм сегьэгушю. Мыекъуапэ икъэбзагъэкІи. идэгъугъэкІи Урысыем ит нэмыкІ къалэхэм сыдигъуи къахэщэу, щысэ тырахэу щытыгь. Непи а къэгьэльэгьонхэм къащыдгъакІэ хъущтэп. Тыдэ сык Іуагъэми, сикъэлэ цыку идэхагъэ цыфхэм къафэсэlуатэ. Тадэжь къэкІорэ хьакІэхэми ар нэрылъэгъу афэхъу. Арышъ, республикэм щыпсэурэ нэбгырэ пэпчъ мыщ фэдэ шыхьафхэм ахэлэжьэн, тиэкологие икъэухъумэн и laхьышІу хишІыхьан фае.

Щамсэт, илъэс 57-рэ <u>ыныбжь:</u>

СССР-м илъэхъан шэмбэт шІыхьафхэр бэу зэхащэщтыгъэх, цІыфхэри ягуапэу ахэм къяк Іуал Іэщтыгъэх. Ау къэралыгьошхор зызэхэз нэуж, а шэн

шІагьори чІэнагьэ хъугьэ. Адыгэхэм шІыхьафым сыдигъуи мэхьанэшхо ратыщтыгъэ, зэдэ-Іэпы Іэжьхэзэ яунэхэр, къакъырхэр, нэмык Іпсэуальэхэр ашыщтыгъэх, урамхэр, цІыфхэр зышызэрэугьоирэ чыпыхэр агьэкъабзэщтыгъэх. Мы аужырэ ильэсхэм ащ къызэрэфэдгьэзэжьырэм сэ сшъхьэк і сегьэгушю, сигуапэу непэрэ шыхьафым сыхэлэжьагь, зэхэщакюхэм сафэраз.

ШІогъэшхо къэзытырэ экологическэ Іофтхьабзэу «Зеленая Россия» зыфиlорэр тапэкlи лъагъэкІотэщт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

«Адыгэ макь» Іоныгъом и 1, 2015-рэ илъэс

Къэралыгъо фэlо-фашlэхэр

нахь псынкІзу къаІэкІагъэхьащтых

Хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ къулыкъухэм яІофшІэн ильэныкьо шъхьаІэхэм зыкІэ ащыщ къэралыгьо фэІо-фашІэхэр аІэкІэгьэхьэгьэнхэр. Адыгэ Республикэм хэгьэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ къэбархэмкІэ и Гупчэ Урысые Федерацием игражданхэм, ІэкІыб къэралхэм арысхэм ыкІи гражданствэ зимыІэхэм къэралыгьо фэІо-фэшІэ зэфэшьхьафхэр аІэкІегьахьэх.

Ахэр: хьыкумым иІоф зэриІуагъэм (зэримыІуагъэм) фэгъэхьыгъэ тхылъыр, хъарзынэщым ылъэныкъокІэ ящыкІэгьэ тхыльыр, политическэ репрессиехэм зэрар зэрахыгъэхэр зэраухыижьыгъэхэр къэзыгъэшъыпкъэжьырэ тхылъыр, джащ фэдэу Урысые Федерацием ипщын плъэкІыщт официальнэ документхэмкІэ апостиль зытетхэр. Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ къэбархэмкІэ и Гупчэ лъэшэу ынаІэ зытыригъэтырэр аш фэдэ къэралыгъо фэlo-фашlэхэр нахь дэгьоу ціыфхэм аіэкіэгьэхьэгъэнхэр ары.

ЫпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ тхылъхэм ащыщэу анахьэу къызкі эупчі эхэрэр хьыкумым иІоф зэриІуагъэр (зэримыІуагъэр) къэзыгъэшъыпкъэжьырэ тхылъыр ары. ТапэкІэ цІыфыр Гупчэм ежь ышъхьэкІэ кІон, ащ нэмыкІэу хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ чіыпІэ къулыкъуми зыфигъэзэн

2014-рэ илъэсым чъэпыогъум къыщегъэжьагъэу Адыгэ Республикэм щыпсэурэ ціыфхэмкіэ нахь Іэрыфэгъу хъуным пае къэралыгьо ыкІи муниципальнэ фэІофашІэхэм яльытыгьэу Адыгэ Республикэм хэгъэгу кloцl ІофхэмкІэ и Министерствэрэ пшъэрылъыбэ зыгъэцэкІэрэ Гупчэмрэ зэрэзэдэлэжьэщтхэм фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэ зэдашІыгъ.

2015-рэ илъэсым щылэ мазэм къыщегъэжьагъэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо ыкІи муниципальнэ фэю-фашіэхэмкіэ пшъэрылъыбэ зыгъэцэкІэрэ Гупчэр» зыфигорэм икъутамэхэр къызэ-Іуахыгъэх. Гупчэм икъутамэхэм афэгъэхьыгъэ къэбарыр Адыгэ Республикэм а ІофхэмкІэ и Гупчэ иофициальнэ сайтэу www. мфц.адыгея.рф ижъугъотэщт, джащ фэдэу къалэу Мыекъуапэ телефонэу (8772) 59-68-22-мкІэ шъутеон шъулъэкІыщт.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ шъугу къегъэкІыжьы къэралыгьо фэlo-фашlэу шъузыфаер къышъуІэкІэхьаным пае къэралыгъо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэмкІэ портал зыкІыр къызфэжъугъэфедэн зэрэшъулъэкІыщтыр. Электрон шІыкІэм тетэу льэІу тхыльыр шьогьэхьазыры, сканировать шъушІыгъэ документхэр гъусэ фэшъошІыжьхэшъ, чэзыум шъухэмытэу, сыд фэдэ чІыпІэ шъущыІэми, къэралыгъо фэloфашІэр къызІэкІэжъугъэхьан шъулъэкІыщт. Портал зыкіымкіэ лъэіу тхыльыр зыгьэхьыгьэ цІыфым къэбархэмкІэ Гупчэм щылажьэхэрэм ар зэраlэкlэхьагъэмкlэ макъэ къырагъэІужьыщт.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кюці юфхэмкіэ и Министерствэ къэбархэмкіэ ыкіи общественнэ зэпхыныгъэхэмкІэ иотдел

«Линие плъырым» Іоф ешІэ

Урысые Федерацием икъэралыгъо щынэгъончъагъэ къэухьумэгьэным фытегьэпсыхьэгьэ экономическэ Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зехьэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ указ икІыгъэ илъэсым шышъхьэІум и 1-м Президентэу В. Путиным къыдигъэкІыгъ.

Ащ къызэрэщиюрэмкіэ, Іэкіыб къэралыгъохэм ащыщхэм къарадехфаахашефее еахпельмоат едыш Урысыем щащэнхэ фитхэп. А къэралыгьохэм ахэхьэх США-р, Европейскэ союзым хэтхэр, Албаниер, Австралиер, Исландиер, Канадэ, Лихтенштейн, Норвегиер ыкІи Черногориер.

Тикъэралыгъо къыращэнхэу ыкІи цащэнхэу щымыт гьомылапхъэхэр зыфэдэхэри къыгъэнэфагъэх Урысые Федерацием и Правительствэ 2014-рэ илъэсым шышъхьэІум и 7-м ыкІи 2015-м Іоныгъом и 24-м ышІыгьэ унашъохэмкІэ. А гьомылапхъэхэм ащыщых ыпшъэкІэ зигугъу къыщытшІыгъэ къэралыгъохэм къаращырэ былымылыр, къолыр, щагубзыухэр, былымыл щыугъэр, щыгъущыпсым хэлъыр, лы гъэгъугъэр, пцэжъые зэфэшъхьафхэр, щэр ыкІи ащ хэшІыкІыгъэхэр, нэкулъыр, хэтэрыкІхэр (чылапхъэкІэ агъэфедэхэрэр хэмытхэу), нэмыкІхэри.

Къыхэгъэщыгъэн фае 2015-рэ илъэсым Іоныгъом и 24-м УФ-м и Правительствэ ышІыгъэ унашъом къызэрэщиюрэмкіэ, мы гъомылапхъэхэм афэгъэхьыгъэ санкцием 2016-рэ илъэсым шышъхьэlум и 5-м нэс кіуачіэ зэриіэщтыр.

Президентым иунашъо гъэцэкІэгъэным епхыгъ Роспотребнадзорым АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ шышъхьэІум и 19-м къыщегъэжьагъэу «линие плъырым» loф зэрэщишlэрэр. Илъэс псаум гъомылапхъэу республикэм щащэхэрэм язытет мы къулыкъум еуплъэкІу, хэбзэгьэуцугъэр зыукъохэрэм япродукцие ащэн фимытхэу ешІы. Джы «линие плъырым» хэти теонышъ, санкцие зытыралъхьэгъэ гъомылапхъэхэм ащыш зэращэрэмкіэ макъэ аригъэlун ылъэкlыщт. Нэбгырэ пэпчъ фитыныгъэ и ыщэфырэ товарыр къыдэзыгъэкІыгъэр, ар зэрэбгъэфедэн плъэкІыщт уахътэр зыфэдизыр, ар икІыгьэ-имыкІыгьэр, нэмык лъэныкъохэри зэригъэш энхэу. Ахэр къэзымыюрэ щакюм итовар цыхьэ фэмышІын плъэкІыщт, сыда піомэ гъэіорышіапіэм испециалистхэм къызэрэхагьэщырэмкІэ, «санкционнэ» гъомылапхъэхэр зыщэхэрэм ахэр къыдэзыгъэкІыгъэр, къызыдыращыгъэ къэралыгъор нахьыбэрэмкІэ аушъэфы.

Ащ фэдэ чІыпІэ ифэрэм е санкцие зытелъ гъомылапхъэхэр зэращэрэр зышІэрэр «линие плъырым» ителефонэу 8 (8772) 52-12-05-м ыкіи 8 (8772) 57-12-25-м теон ыльэкІыщт. Ар афэгъэхьыгъ бэдзэршІыпІэхэм ямызакъоу, кІэлэцІыкІу -ыпъыпізхэм ыкіи еджапізхэм япщэрыхьапІэхэми, ахэм ачІэсхэм арагъэшхырэ гъомылапхъэхэми. Ащ фэдэ къэбарэу гъэІорышІапІэм Іэкlахьэрэ пэпчъ ауплъэкlу ыкlи хэбзэгъэуцугъэм тетэу унэшъо гъэнэфагъэ ашІы.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

• ГЪОГУ-ПАТРУЛЬ КЪУЛЫКЪУМ КЪЕТЫ

Сакъыныгъэр егъэлыегъащэу

хъурэп

Гьогухэм ащызекІорэ кІэлэцІыкІухэм **ящынэгъончъагъэ** пыль шапхьэхэр Къэралыгьо автоинспекцием шъугу къегъэкІыжьых.

ПэшІорыгъэшъ Іофтхьабзэу «Шъусакъ — кІэлэцІыкІухэр» зыфиІорэм къызэрэдилъытэу, мы мазэм и 27-м къыщыублагъэу Іоныгъом и 10-м нэс «Кіэлэціыкіу тіысыпі» зыфиюрэр кющт. Машинэкіэ зэращэрэ сабыйхэу хъугъэяпчъагъэ нахь макІэ шІыгъэным пае кІэлэцІыкІухэр зэрэзэращэрэ тІысыпІэхэм,

щынэгъончъэным ибгырыпххэм ягьэфедэн пстэуми анаlэ тырягьэтыгьэным Іофтхьабзэр фэlорышlэ.

Ны-ты пэпчъ исабый шlv зэрилъэгъурэм щэч хэлъэп, арышъ, ащ изещэни хэушъхьафыкІыгъэу лъыплъэн фае. ТысыпІэ гьэнэфагьэхэр бгъэфедэн зэрэфаер пстэуми ашІэми, ащ зыщызыдзыехэрэр макІэп. Пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкіэ, машинэу гъогухэм атетхэм мафэ къэс ахэхъо, хъугъэ-шІагъэу агъэунэфыхэрэри ащ дакloу нахьыбэ мэхъух. Ахэм нахьыжъхэм язакъоп агъэфыкъохэрэр, сабыйхэри къахеубытэх. ГущыІэм пае, зыныбжь илъэс 16-м шіагъэхэм ахэкіуадэхэрэм нэмысыгъэ кіэлэціыкіухэр зыхэлэжьэгьэ хъугьэ-шlэгьэ 35-рэ мы илъэсым Адыгеим игьогухэм къатехъухьагь. Мы

пчъагъэм иящэнэрэ хъугъэшІагъэ пэпчъ сабыеу зэращэщтыгъэм шъобжхэр хихыгъэх. ХэушъхьафыкІыгъэ тІысыпІэ зэрэтемысыгьэхэм пае кІэлэцІыкІуи 9-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хъугъэ.

Арышъ, гъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ къулыкъум иІофышІэхэм зэрауплъэкІущт закъор арэп сабыйхэм апае тысыпіэхэр, ахэр зытесхэм акІэрызыубытэрэ пкъыгъохэр тэрэзэу бгъэфедэн зыкІыфаер.

Щынэгъончъэным ибгырыпххэр ыкІи тІысыпІэхэр сабыим ыныбжь, къыщэчырэм, илъэпэльэгагъэ яльытыгъэу щытынхэ фае. Тэрэзэу гъэпытэгъэнхэр, зэІымытхъыгъэнхэр, жъы мыхъугъэнхэр, зэпымыІортІыкІыгъэнхэр анахь шъхьаІэхэм ащыщых. Сабыим ыпшъэ ыкІи ынэгу ахэр нэсынхэу щытэп.

Сабый тІысыпІэр зыІыгь огырыпхыр гъэпытагъэмэ шъууплъэкІу зэпыт. КІэлэцыкіухэр машинэм иаужырэ тіысыпіэ тесынхэ фае. ЗэрагьэунэфыгьэмкІэ, анахь щынэгьончъэ чІыпІэр ыужырэ тІысыпІэм ыгузэгу. Анахь щынагъор — ыпэкІэ щыт тІысыпІэр ары. Ащ сабый тІысыпІэр загъэуцурэр нэмыкі хэкіыпіэ щымыіэ зыхъукІэ ары, щынэгьончъэным ишъхьантэ мыщ дэжьым къыдэмыкІынэу пыпхын фае.

МашинэкІэ сабыйхэр зэращэхэ зыхъукІэ сакъынхэу, тэрэзэу заплъыхьанэу нытыхэм Къэралыгъо автоинспекцием иlофышlэхэр къяджэх. ШъушІэрэм къыздихьын ылъэкІыщтхэр къыдэшъулъытэныр зыщышъумыгъэ́гъупш!

○ ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ИКЪЭБАРХЭР

Бэмэ гъэсэныгъэм пэІуагъэхьагъ

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэмкІэ, ны мылъкур къазыфыратыгъэ сабыим ыныбжь илъэсищ зыхъукІэ, кІэлэцІыкІухэм ащыщэу зыфаехэм гъэсэныгъэ егьэгьотыгьэным а мылькур пэІуагьэхьан алъэкІыщт.

Ау еджэныр зыригъэжьэщт пlaлъэм ехъуліэу ащ ныбжьэу иіэр ильэс 25-м нахьыбэн ыльэкІыщтэп. Джащ фэдэу зыщырагъэджэщтыр Урысыем ишъолъыр итын ыкІи гъэсэныгъэм епхыгъэ фэlо-фашlэхэр ащ афигъэцэкІэнхэ фитэу щытын фае. Ахъщэр егъэджэным имызакъоу, гъэсэныгъэ зыщырагъэгъотырэм иобщежитие зэрисым ыуасэ тыгъэнми пэlуагъэхьан алъэкlыщт.

Ны мылъкур гъэфедэгъэным

ехьылІэгъэ лъэІу тхылъыр ПенсиехэмкІэ фондым ичІыпІэ къулыкъоу узыщыпсэурэ чІыпІэм щыІэм ептын

Адыгеим щыпсэурэ унэгъо 207-м кІэлэцІыкІур егъэджэгъэным ны мылъкур пэІуагъэхьагъ. Ащ пае зэкlэмки сомэ миллиони 9,9-рэ агъэфедагъ.

ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щы Іэм ипресс-къулыкъу

ШІЭНЫГЪЭЛЭЖЬЭУ ЦУЕКЪО НЭФСЭТ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР НЕПЭ ИЛЪЭС 65-рэ МЭХЪУ

Лъэпкъ loplyатэм илъэгапіэ нэсын зылъэкіыгъэ Цуекъо Нэфсэт тызэрэщигьэгьозагъэмкіэ, ащ инэнэжъэу Цыцыу ціыф гъэшіэгъон дэдагъ. Нэфсэт ащ игугъу къыші зэпытыгъэкіи езэщырэп. Джащ фэдэу янэу Аминэт зэрэлэжьэкіошхуагъэр, ащ іздэби шъыпкъагъи зэрэ-

щызэрэугьоищтыгьэх, ахэм къахэхъожьыщтыгъэх къуаджэм къэкІогъэ хьакІэхэри. Ахэр цІыф гъэшІэгьон дэдэхэу, лъэпкъым ишІэжь изехьэкІо-къэбарІуатэхэу зэрэщытхэр Нэфсэт ащыгъум ымышІэщтыгъэми, ядэІуныр икІэсагь. Ихьэблэ тхыдэІотэ ліыжъхэу Шъхьапціэжъыкъо Тыуи, Зулкъарини, Семэн Абубэчыри, Уайкъокъо Хьазрэти тхыдэІотэ Іэзагьэх. Джаущтэу инэнэжъэу Цицыурэ икъоджэ ліыжъхэмрэ пшысэу, тхыдэу къаlуатэхэрэр гъунэнчъэу зэрикІэсагъэр ары пшъэшъэжъыер жэрыlо-loрыlуатэмэ язэгъэшІэн пыщагъэ хъуным пэублэ фэхъугъэр. ШъыпкъэмкІэ, пшъэшъэжъые нэжгъур цІыкІум ащыгъум ышІэщтыгъэп къэбарыжъхам язэгъэшІэн иІоф шъхьа-Ізу зэрэхъущтыр. Къоджэ еджапІэр къызеух ужым кІэлэегьэджэ сэнэхьатыр къыхихи, Адыгэ къэралыгьо институтым филологиемкІэ ифакультет чІэхьагь.

Апэрэ мафэхэм къащыублагъэу Нэфсэт студент щыІэкІэпсэукІэ къибыжъутыкІым хэща-

ЦІыфыр дахэрэр

КЪЭЗЫГЪЭДОХЭРЭР

хэлъыгъэр, цІыфхэмкІи зэрэхъупхъагъэр ипсалъэ къыщыхегъэщы. Ятэу Муратэ зэо мэшlyaey 1941 — 1945-рэ илъэсхэм щыlагьэм сэкъатныгьэ иlэу къыхэкІыжьыгъагъэми, ащ пае къымыгъанэу, зэоуж илъэс хьыльэхэм щытхъу хэлъэу лэжьагьэ. ЫшнахьыжъитІу, Нурбыйрэ Андзауррэ, къоджэ гурыт еджапіэр дэгъу дэдэкіэ къаухи, тіуми дзэ ыкІи апшъэрэ юридическэ шІэныгьэ зэрагьэгьотыгь. ИльэсипшІ пчъагьэрэ тэмэтельхэр телъэу къулыкъур ыхьыгъ Нурбый, Андзаури илъэс щэкіым ехъурэ хэгъэгу кіоці ІофхэмкІэ органхэм ахэтыгъ, арышъ, щысэтехыпІэ ышІын, унэгьо кіоціым имыкізу, Нэфсэт ыгъотыгъ.

Ышыпхъу нахыкlитlуи зэрэщыlэн, зэрыпсэун сэнэхьатхэр агъотыгъэх.

 Ары, зэш-зэшыпхъухэмкІэ зыми тыщагъэк агъэп нымрэ тымрэ, ау пјуныгъэ Іофыр зипшъэрылъыгъэр нан ары, еІо Нэфсэт. — Хэти инэнэжъ шІодах, шІодэгъу, ау сэ синанэ, шъыпкъэмкІэ, дэхэ дэдагъ, джащ фэдэуи Іушыгъэ ыкІи акъыл зэкlагъ. Апэу колхозхэр зызэхащэхэм, кІэлэцІыкІу Іыгъыпіэу къуаджэм къыщызэіуахыгъэм синанэу Цицыу пащэ фашІыгьагь. Ащ, шъыпкъагьэрэ зэфагъэрэ хэлъэу, илъэс пчъагъэхэм цІыфхэм агурыІоу Іоф щишіагь.

Цицыу иІэпэІэсэныгьэрэ исэнаущыгьэрэ яшІуагьэкІэ дэгьоу дэщтыгь, хэдыкіын-хэхъыкіыным афэІэпэІэсагь, пщынэр ыгъэбзэрабзэу еощтыгь, диныр ылэжьыщтыгъ. Ащ Іэпэщысэу ышІын ылъэкІыщтмэ афэшъхьафэу, адыгэ жэрыlo loplyатэм хэшІыкІышхо фыриІагъ. Бэ ащ ыгу къэкІыжьыщтыгъэр. Адыгэ къэбарыжъхэр зэпыу имыІэу, мэфэ пчъагъэрэ уедэlугъэми уемызэщынэу, къыІуатэщтыгъ. Джащ къыхэкІэу, Хьапыщт (Цуекъо) Нэфсэт ятэ Муратэ иунэ пчыхьэрэ, гъунэгъу ліыжъхэмрэ ныожъхэмрэ афэшъхьафэу, къоджэ гъунэм щыпсэухэрэри къыгъэ хъугъэ. Ар пчэдыжьырэ лекциехэм ядэlущтыгъ, щэджэгъоужым кружок зэфэшъхьафхэм ахэлажьэщтыгъ, пчыхьэрэ тхылъеджапlэм чlэсыщтыгъ. Зыщеджэрэ факультетым икомсомольскэ организацие исекретарэу хадзыгъэу ари дигъэцакlэщтыгъ, нэмыкl пшъэрылъэу кlэлэегъаджэхэм къыфашlхэръри зэшlуихыщтыгъэх.

КъыхэгъэунэфыкІыгъэн фае, научнэ ІофшІэным Нэфсэт пыщагъэ зыхъугъэр институтым зыщеджэщтыгьэ илъэсхэр ары. КІэлэегъэджэ сэнэхьатыр къыхэзыхыгъэ ыкІи дэгъоу еджэрэ пшъэшъэжъые нэутхэм гу лъитэгъагъ бзэшІэныгъэм пылъ зэльашІэрэ профессорэу, академикэу Блэгъожъ Зулкъаринэ. Ащ научнэ-студенческэ обществэм хэлэжьэнэу игъоу къыфильэгьугьагь, ыкІи Іоф зыдишІэщт темэр къыритыгъагъ. Джащ къыщегъэжьагъэу институтым щызэхащэрэ шІэныгъэ конференциехэм ахэлажьэштыгъ.

Цуекъо Нэфсэт еджэныр псынкіэ къыфэхъущтыгьэ, ащ пае кІэлэегъаджэхэр къыфэдэгъугъэх ыкІи шъхьадж зэрэригъэджэрэ предметымкІэ зэхащэрэ конференциехэм ахагъэлажьэщтыгъ. ЕджэкІо ныбжьыкІэм бэ зэдифэу, зэкІэмэ апыльэу, темэ гьэнэфагьэ горэм игъом ыкіуачіэ рихьыліэу Іоф димышІагъэми, ар кІэлэегъаджэу къелъэlухэрэм афэразэу, зэрядэlущтымрэ ишlэныгъэ зэрэхигъэхъощтымрэ пылъыгъ. Ытхыщтыгьэх ащ статьяхэр литературэмкіи. бзэмкіи. тарихъымкІи, политэкономиемкІи, научнэ коммунизмэмкІи, нэмыкІхэмкІи. Ау зыкІи къыхэкІыгъэп ар кІэгьожьыгьэу е мыразэу, сыда пІомэ кІэлэегъаджэ пэпчъ къыриІорэм, темэу къыритырэм фэгъэхьыгъэ материалхэр бэу зэриугъоищтым, ащ Іоф зэрадишІэщтым, зэфэхьысыжьхэр зэришІыщтхэм зафигъасэщтыгъ.

Цуекъо Нэфсэт институтыр дэгъоу къыухи, дипломыр ыlыгъэу къызщыхъугъэ районым

иеджапІэмэ ащыщ горэм Іоф щишІэ шІоигьоу кІожьыгъагъэми, ар къыдэхъугъэп, икІэлэегъэджэ сэнэхьаткіэ Іофшіэн щигъотыгъэп. Ащ пае «унабэхэм» Іоф ащишІэн фаеу хъугъагъэ: пионерхэм я Унэ, народнэ творчествэм и Унэ, культурэм и Унэу «Зэкъошныгъэм». Ащ тыдэ Іоф щишІагъэми, ипшъэрылъхэр пы ухьанчъэу, хъупхъэу ыгъэцакІэщтыгъэх. Іофэу зыфежьагъэр икъу фэдизэу зэшІуехыфэ ыуж икІыщтыгъэп, а шэныр непи хэлъ. Ары, Іоф зыщишІэрэ Адыгэ шІэныгъэ ушэтыпІэ институтэу илъэс щэкІ хъугъэу зыщылажьэрэм ыкІи илъэс пшІыкІублым къыкІоцІ адыгэ loplyатэмкІэ отделэу зипащэм фэшъыпкъэу ащ Іоф -ышиф мехфыци, медешиде тыкІэ дахэу апигьохырэм апай лъытэныгъэшхо зыкlыфашІырэр.

Институтым хэушъхьафыкlыгъэ отделэу иlэхэм loplyатэр анахьыжъ. Ащ ипшъэрылъ шъхьаlэр loplyатэм фэгъэхьыгъэхэр угъоигъэнхэмрэ научнэу ахэр зэхэфыгъэнхэмрэ ары. Ащ иапэрэ научнэ loфшагъэхэр анахьэу зэхьылагъэхэр жэрыlо-народнэ творчествэр дэгъоу зышlэхэрэр къыхэгъэщыгъэнхэр ыкlи loplотэ зехьэхэм къаlуатэхэрэр тхыжьыгъэнхэр ары. Ежь ыпэкlэ отделым ипащэу loф зышlэщты-

гъэхэм яшэн-хабзэхэр лъигъэкІуатэхэзэ, Нэфсэт ишъыпкъэу адыгэ жэрыІо-поэтическэ творчествэр угъоигъэнми лъэшэу дэлэжьагъ. Ащ шІэныгъэ экспедициехэр зэхещэх, тиныбжьыкіэмэ яшіэжь иіахьышіу хелъхьэ, лъэпкъ loplyатэм итарихъ хахъо фешІы, кІеугъуае ыкІи лъэпкъым ліэшіэгьухэм къакіоці гушъхьэ лэжьыгьэу зэlуигьэкlагьэр къэухъумэгьэным, лъыгьэкІотэгъэным, ар научнэу зэхэфыгъэным Іоф дешІэ. Цуекъо Нэфсэт ІорІотэ материалхэр къыугьоихэзэ, зэкІэ Адыгеир къызэпикІухьагь, нэмыкІ хэгьэгухэми анэсэу къыхэкІыгъ. ГущыІэм пае, 1998-рэ илъэсым фольклор-этнографие экспедицием хэтэу Тыркуем адыгэу исхэм адэжь кІогьагьэ. А уахътэм шІэныгьэлэжьым къыугьоигьэхэр, ащ къыщитхыгьэхэр зыдэхьэгъэ тхылъ шъхьаф къыдигъэкІыгъ.

ЫпшъэкІэ къызэрэтІуагъэу, шІэныгъэ лъагэм игъогу мыпсынкІзу Нэфсэт зытеуцуагъэм зыригъэушъомбгъумэ, ыпэкІэ нахь ригъэхъузэ, научнэ ІофшІагъэхэр етхых, къыдегъэкІых. Ахэм ащыщых «Адыгэ фольклорым ижанрэ цІыкІухэр», «ЦІыф шІагъом ищыІэныгъ», «Псыхъохэр зэхэлъадэмэ, хымэхъу» (С. Зухба игъусэу), «Къэзгъэзэжыыгъэ налмэс-нал-

къутэхэр», «Адыгэ нэшанэхэр», «Шюшъхъуныгъэхэр, шlухэр, мышlухэр, пкlыхьапlэхэр», «Адыгэхэм яжэрыю творчествэ пакъырдымрэ сэмэркъэумрэ зэрэщагъэфедагъэхэр», «Къэбархэр къэзыугъоижьыгъэ цlыф цlэрыюу Бэрэтэрэ Исхьакъ ехыпlагъ» зыфиlохэрэр. Мыхэм афэшъхьафэу Краснодар, Мыекъуапэ, Ростов, Щэрджэскъалэ, Москва ыкlи нэмыкl научнэ гупчэхэм къащыдэкlырэ журнал зэфэшъхьафхэм статья пшlы пчъагъэ къащыхиутыгъ.

Іоріуатэмкіэ отделыр Іофшіэгьэ ин непэ дэлажьэ. Адыгэ жэрыіо усэхэр зэхэугьоягьэхэу, том 12 хьоу, ахэр тхыль 25-мэ къадэхьанэу фегьэхьазыры. Мы Іофшіэгъэ иным изэхэгьэуцуакіомэ ащыщ (томитіу егьэхьазыры) ыкіи пшъэдэкіыжь зыхьырэ секретарэу иі Цуекъо Нэфсэт.

я мехажелеалынеlш erolgol Дунэе симпозиумэу 2001-рэ илъэсым Инджылызым щызэхащэгъагъэм шІэныгъэлэжьэу Цуекъо Нэфсэт рагъэблэгъэгъагъ. Адыгэ лъэпкъым иlyшыгъэ-губзыгъагъэ къизыІотыкІырэ тхыгьэ-ІофшІэгьэ зэгьэфагъэу ащ ыгъэхьазырыгъэм, ежь кІон ылъэкІыгъэпти, зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжьыш Дэвид Хант Дунэе картыр ыlыгъэу пчэгум къиуцуи, Кавказыр зы чІыпІэ цІыкІоу теІаби авторыр зыщыщыр къекІолІэгъэ цІыф жъугъэмэ къаригъэлъэгъуи, Цуекъом идоклад игъэкІотыгъэ осэшхо къыфашІыгьагь. А илъэс дэдэм гъэтхапэм и 26-м Хант иписьмэ Нэфсэт къыlукlaгъ, ащ идоклад Великобританием, Ирландием, Голландием, Америкэм ыкІи Мальтэ къарыкІыгъэ шІэныгъэлэжьхэм агу зэрэрихьыгъэр, ащ истатья Америкэм къызэрэщыхаутыщтыр упкІэпкІыгъэу, зэхэфыгъэу къыфитхыгь. Нэужым Дэвид Хант къызэрэкіэльэіугьэм теткіэ, Хьоджэ Насреддин ехьылІагьэу урысыбзэм Нэфсэт рилъхьагъэх «Хъуаджэм икъэбархэр», етlaнэ ежь Хант ахэр инджылы-

«Адыгэ макь» Іоныгъом и 1, 2015-рэ илъэс

ШІЭНЫГЪЭЛЭЖЬЭУ ЦУЕКЪО НЭФСЭТ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР НЕПЭ ИЛЪЭС 65-рэ МЭХЪУ

зыбзэкІэ зэридзэкІыжьыгъэх тировать ышІынхэм, а ІофшІаыкІи «Насреддин на Кавказе» зыфиlоу ыгъэхьазырыгъэ тхылъым ахэр дигъэхьагъэх. Ары, ишъырытыгъэ-цІыфыгъэ дихьыхэу, ыныбжь елъытыгъэмэ, шІэныгъэлэжь адыгэ бзылъфыгъэм бэ фызэшІомыхыгъэу елъытэми, ащ детымыгъаштэу тэ теубытагьэ хэльэу непэ къэтІон тлъэкІыщт адыгэ ІорІуатэм мымакІэу Нэфсэт гъэхъагъэ зэрэщишІыгьэр. ИІофшІэгьухэмкІэ тицыхьэ пытэ тель джыри тапэ--оалеІшеал еалеІшфоІ нытешу єїх ныбэхэмкІэ ыкІи художественнэ тхыгъэ пшъхьапэхэмкІэ тызэригъэгушІощтым. Тырэгушхо Урысыем ишІэныгъэлэжьышхохэм ясатырэ хэт адыгэ бзылъфыгъэ шІэныгъэлэжьым. Ащ икъэлымыпэ къычІэкІыгъэ тхыгъэмэ наукэм гъэхъагъэу щишІыгьэр нэрыльэгьу къыпфашІы. Ар филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор, АР-м ишІэныгъэ-ушэтэкlo институт loplyатэмкlэ иотдел икъутамэ ипащ, институ-

гъэхэм уасэ къафэзышІырэ рецензиехэр ытхынхэм Цуекъо Нэфсэт инаучнэ ІофшІэн чІыпІэ гъэнэфагъэ щаубыты. Урысыем ичІынэлъэ зэфэшъхьафхэм, Темыр Кавказым, ІэкІыб къэралхэм ащызэхащэрэ конференциехэм, конгрессхэм, симпозиумхэм, коллоквиумхэм ащ докладхэр къащешіых, научнэ форумхэм ахэлажьэ.

Джащ фэдэу диссертациехэр атхынхэмкІэ тиныбжыкІэхэм ишІуагъэ арегъэкІы, кандидатскэ, докторскэ диссертациехэр къэзыухъумэхэрэм научнэ Іэшъхьэтетэу, упчІэжьэгьоу ыкІи оппонентэу яІ. Джащ фэдэу Пащтэ Мадинэ кандидат диссертациер къыухъумэ зэхъум, оппонентэу иІагь. Джыри а Іофыр лъегъэкІуатэ, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу Мхцэ Беллэ доктор диссертациер ытхынымкІэ инаучнэ упчІэжьэгъу.

ШІэныгъэлэжьым шІукІэ фэ-

пцІэу къоджэ урамхэм къащикІухьэу. Нэужым сэ къызгурыІуагъ къызщыхъугъэ чІыгоу янэрэ ятэрэ зэрык ощтыгъэр ащкіэ нахь зэхишіэнэу ар зэрэфаер. Ежь къоджэдэсхэми Нэфсэт шІу алъэгъу, къакІоу алъэгъуфэ ашІуабэ дашІэу къежэх, итворчествэ лъэплъэх. БэшІагьэу зэфатхэхэу, зэІукІэхэу щыт къуаджэмкІэ игъунэгьоу ХъокІо Тэмарэрэ ежьыррэ. Зэгорэм ащ письмэ гъэшІэгьон къыфитхыгь ипхъорэлъф пшъэшъэжъые Нэфсэт щысэкІэ фильэгьоу, ащ фэдэ цыф шагьо хъумэ шюигьоу зэрэфэльаюрэр.

Къызыщыхъугъэ, зыщапІугъэ къуаджэм, районым ащыщ цІыфхэр Цуекъом бэрэ къыфатхэх, ежь иІофшІэгъухэу ыкІи иныбджэгъухэу Москва, Пермь, Тбилиси, Германием, Инджылызым, Израиль, Тыркуем ащы-Іэхэм ежьыри бэрэ афэтхэ. Гуфэбэныгъэ зыхэлъ письмэу къыфатхыхэрэм, тхылъыкІэу къыратыхэрэм яджэныр зэкІэми

Лъэпкъ loplyатэм иугъоякІу

Цуекъо Нэфсэт анахь ІофышІэ тегъэпсыхьагъзу, цІэрыІоу институтым щылажьэрэмэ зэу ащыщ.

Ильэс пчъагьэ хъугьэу мары тызэдэлажьэшъ, ащ июфшакіэ сыщыгъуаз, игупшысэ куу ежь Іофэу зыпылъым гулъытэрэ лъапсэрэ афыриІэу, дэгъоу непэрэ шіэныгъэ къэгъотыкіэ амалхэр ыгъэфедэзэ мэлажьэ.

Сэ Нэфсэт зысшІэрэр бэшІагъэ, илъэс 40-м ехъугъ. Адыгэ къэралыгьо кІэлэегьэджэ институтым щеджэзэ, сэ филологиемкІэ факультетым ащыгъум декан гуадзэу сыриlагъ, анахьэу сынаІэ зытетыгъэр гулъытэ зиlэхэу, адыгэ лъэпкъым тапэкІэ фэлэжьэнхэу, шІэныгъэ гьогу хэзыхын зыльэкІыщтхэр ары. Ащ дэжьым Нэфсэт иеджакіэкіи, игулъытэкіи, етіанэ общественнэ Іофыгьо зэфэшъхьафхэм зэрахэлажьэрэмкІи къахэщэу щытыгъ. Арти, сэ сиамалхэр зэкІэ есхьылІэхи факультетым комсомольскэ организациеу иІэм ипащэу хэтыдзи, ильэс заулэрэ а Іофым дэлэжьагь ыкіи ащ дэжьым къэлъэгъуагъ Нэфсэт цІыф къызэрыкІоу зэрэщымытыр, гупшысэ куухэр ышъхьэ къызэрихьэхэрэр, щыІэныгъэр икъоу къызэрэгурыІорэр. Зэрэгубзыгъэу, цІыфыгъэ зекІокІэ-шэн-хэбзэ дахэхэр зэрэхэлъхэр ыужырэ илъэсхэм Іоф ышІэ зэхъум къэ-

нэфагъэх. Гуманитар ушэтынхэм афэгъэзэгъэ республикэ институтэу Т. КІэращэм ыцІэкІэ щытым непэ анахьэу ылэжьын фаеу, ащ тапэкіэ лъигъэкіотэн фэе Іофыгъохэм ащыщ ІорІуатэр икъоу куоу зэхэфыгъэныр. Адыгэ лъэпкъым ишІэжь гьогу loplyатэм щэнафэ, тишэн-хэбзэ дахэхэр щыгьэпсыгьэ зэрэхъугьэхэр, хъярэуи тхьамыкІагьоуи къехъулІагъэхэр, ащ ихъишъэ тинепэрэ щы акіэ нэсэу, пхырыщыгъэхэу щытых. Арышъ, Іор-Іуатэм мэхьанэшхо иІ, икъоу ар цыфмэ алъыгъэ!эсыгъэным. тилъэпкъ фэлэжьэнэу шІыгъэным пае loplyатэм икъутамэ Іофыгъошхохэр зэрехьэх. Мы отделым щылажьэхэрэм изырызыгьокІэ пкъыгьо зэфэшъхьафхэр къагъэнафэмэ, ащ икуупіэ къызэхафызэ, loplyатэм изытет непэ дэлажь зэу Іофыгьо дахэхэр зэшІуахых. Амалэу щыІэхэр зэкІэ бгъэфедэным пае, ыпшъэкІэ къызэрэс-Іуагъэу, отделым пэщэ тэрэз иІэн фае, ащ илъэс пчъагъэ хъугъэу мары тигъэразэу, пащэу щэлажьэ Цуекъо Нэфсэт. Ар зэхэщэкІошхоу зэрэщытыр къыкІэсэгъэтхъы, Іофыгъо зэфэшъхьафхэр къызетхьыжьэхэкІэ е зэlукlэгъу тиlэн фаеу, етlанэ ціыф ціэрыіохэу, лэжьэкіо гъэшІуагъэхэу лъэпкъым къыхэкІыгъэмэ апае а Іофыгъохэр зыхъукІэ, Нэфсэт хэшІыкІ, гулъытэшхо афыриІэу ахэм къахэлажьэ, цІыфмэ алъыгъэІэсыгъэным пае игупшысэхэр зэгъэфагъэхэу къытынхэ елъэкіы. Мызэу, мытюу нарт эпосым, етіанэ льэпкь Іоріуатэм афэгьэхьыгъэу институтым щызэхащэхэрэм Нэфсэт кіэщакіо афэхъу. Уасэ зиlэхэу, зигупшысэ чыжьэу нэсхэрэр зэкІэ къырищэлІэнхэ елъэкіы.

Мы илъэсэу икІыгъэм Іофыгьо зэфэшъхьафыбэ отделым зэрихьагь. Анахьэу уасэ зиlэу джыдэдэм тлъытэрэр Правительствэм ишІоигъоныгъэкІэ адыгэ loplyатэм, адыгэ хабзэхэм язэгъэфэн афэгъэхьыгъэ Іофыгьохэр лъыгъэкІотэгъэнхэр ары.

Нарт эпосым дэлажьэу Іофыші у тиі эр нахь макі э хъугъэ. Ащ къыхэкІэу нарт эпосымкІэ отделыр loplyатэмкІэ отделым хэдгъэхьажьыгъ. Ащ зи емыкІуи зыдемыгъэштэни хэльэп. Сыда пІомэ нарт эпосыр фольклорым изы Іахьэу щыт.

Нарт эпосым дэлэжьэнэу эпосым и Гупчэ къызэјутхыгъ. Ащ планышхохэр иІэх. А Іофыгьор мыкіосэжьыным фэші, зэхэфынхэр, ушэтынхэр шІыгъэнхэм пае Нэфсэт гулъытэ иІэу, губзыгъэу ахэри отделым щырегъэкіокіых.

Нартмэ я Гупчэ тэ анахьэу тызэрэщыгугъырэр джыдэдэм гьотыгьуаехэу тиІэхэм анэмыкІзу, етІани джыри къэгьотыгьэн фаехэм ауж ихьэгъэныр, къыдэгъэкІыгъэу щыІэхэм анэмыкІэу къыдэмыкІыгьэу архивым хэлъхэр, нэмыкі лэжьакіохэм аlэкlэлъхэр зэкlэ зэгьэкlугьэхэу щагъэфедэнхэр ары. Нэфсэт программэу зэхигьэуцуагьэмкІэ ежь адыгэхэм яэпос зэфэхьысыжьыгъэу джыри икІэрыкІэу екІолІэкІэ нэфэшъхьафхэр къыфэгьотыгьэнхэм пае, игупшысэхэмкІэ Къэбэртаеми, Щэрджэсми, Абхъазми, нэмык чІыпІэхэми шІэныгъэлэжьэу арысхэр эпосым пылъхэшъ, ахэм лэжьэкІошхоу ахэтхэм ягупшысэхэр къырихьылІэхэзэ, Гупчэм Іофыгьо гьэнэфагьэхэр зэрихьанхэр ипшъэрылъ шъхьаІэхэм ащыщ. Джащ дакІоу зэфэхьысыжьыгъэу осэ куу зиІэ тхылъ къыдэгъэкІыгъэныри ары.

Мы зигугъу къэсшІыгъэ Іофыгьохэм анэмыкІэу, анахьэу отделым Іоф зыдишІэрэмэ ащыщ адыгэ loplyатэм иlофыгъохэр зэфэхьысыжьыгъэхэу научнэ тхыгъэхэр, адыгэ ІорІотэ текстхэр зыдэт тхылъхэр къыдэгъэкІыгъэнхэр, ахэр цІыфхэм алъыгъэІэсыгъэнхэр. Ащ фэдэ проектышхом отделыр телэжьыхьэ. Ащ щыщэу томищ къыдэкІыгъэр. Джыри томищ хьазырэу щылъ, ау ахъчэ зэрэщымыІэм къыхэкІэу а Іофыр къызэтеуцуагъэу щыт.

КъызэраІорэмкІэ, ежь Нэфсэт зэриІорэмкІи, а проектым къыдилъытэрэ том 12-р тхылъ тюкно тфырэ хъущт. А тхылъ тюкнырэ тфырэр зэкнэ зэбгъэфэнышъ, къыдэбгъэкІынышъ, цІыфхэм апашъхьэ къиплъхьажьыным фэшІ Іофыгъуабэ зэшІопхын фае.

Арышъ, Нэфсэт гугъапІэхэр фытиІэх. Ащ игулъытэ, игупшысэ лъагэхэр лъэпкъым бэрэ фигъэлэжьэнхэу, непэ имэфэкlэу щытышъ, псауныгъэ пытэ иІэнэу, иунагъо дэтхъэнэу, ренэу гушІуагьор игьогогьунэу фэтэІо.

БЫРСЫР Батырбый. Филологие шіэныгъэхэмкіэ доктор, АРИГИ-м ипащ.

иофшать

тым и Ученэ совет хэт, Урысыем ижурналистхэм я Союз хэхьагь, зихудожественнэ творчествэ зэрэпсаоу кІэлэцыкухэм афэгьэхьыгьэ тхаку.

Авторым итхыгъэхэм цІыфыр зыфагъасэрэр гушхуагъэ хэлъыныр ары. Ащ итхыгъэ сатыр пэпчъ щыІэныгъэм хэхъухьэрэ-хэшІыхьэрэ Іофыгъохэм гу алъыуегъатэ, уегъэгупшысэ, лъэпкъ loploтэ шъуашэм илъэу итхыгъэхэр егъэпсых. Ахэм ахэолъагъо гу Іушыр къызэрэтеорэр, бэу зыушэтыгъэ ыкlи бэрэ къин ылъэгьоу Іоф зышІэгъэ бзылъфыгъэм ихьалэлыгъэрэ илІыхъужъныгъэрэ. ЩыІэныгъэм итакъикъ пэпчърэ уофэу зыпыльымрэ шіульэгьоу афыриІэр, щыІэныгъэр зэрэзэхишІэрэр, щэІагьэрэ цІыфыгьэ дахэрэ пхэлъэу ухэтми узэрэпсэүн фаер апкъырыщыгъ игупшысэхэу тхьапэм ригъэкlурэмэ ыкІи философскэ кІэныр къыгурыюзэ лъэпкъ loplyатэр къэзыухъумэхэрэм ащыщ. ХэгъэунэфыкІыгъэн фаер Нэфсэт теле- ыкІи радиокъэтын пшІы пчъагъэ зэригъэхьазырыгъэр ары. Экспедициехэм гъэхъагъэу къащишІыгъэмрэ кІзухэу афэхъугъэхэмрэ къащыриІотыкІызэ, къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ цІыфхэм алъыгъэІэсыгъэнхэр ащ шэнышІу фэхъугъ.

ИІофшІэгъухэм ятхыгъэхэр, монографие ушэтынхэр редакплъэгъунэу щытыр зэпыу имы-Ізу къэбар жъугъэхэм иамалхэми илъэсипшІ пчъагъэ хъугьэу зэрафатхэрэр ары. Республикэ ыкІи район гъэзетхэм, хыІушъом щыпсэурэ шапсыгьэхэм ягъэзетэу «Шапсыгъ» зыфиlорэм, абхъазхэм ягъэзетэу «Апсны» яредакциехэм лъэшэу ягуапэу Н. Цуекъом иочеркхэр, рассказхэр, статьяхэр къыхаутых. Джащ фэдэу кІэлэцІыкІухэм апае къыдэкІырэ республикэ журналхэм итхыгьэ гьэшІэгьонхэр къарэхьэх. Мыщ пыдзагъэу къэтІон «Джэныкъо машly» зыфиlорэ рубрикэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм» илъэс пчъагъэрэ зэрэщигъэхьазырыгъэр.

КІэлэцІыкІухэм апае рассказхэр къыздэхьэгъэ тхылъэу «Нэнэжъым ипхъорэлъфхэр» зыфиюорэм дэт гупшысэхэр щыІэныгъэу тыкъэзыуцухьэрэр къырагъэлъэгъукІзу гъэпсыгъэх. Ахэр къызхихыгьэхэр анахьэу ичыл. ПчыхьалІыкъуаекІэ игъунэгъух, ежь инэlуасэмэ ащыщых.

Цуекъо Нэфсэт бэрэ гущыІэ фабэкІэ къызыщыхъугъэ ыкІи зыщыщ хъугъэ къуаджэхэм, ахэм адэс цІыфхэм ягугъу шІукІэ, дахэкІэ иІофшІэгъухэм къытфешІы. Ащ ишыхьатышІоу уеажелелыне ш-уалеждоачи тыш ХъокІо Светэ итхыгъэ щыщ псальэр: «Зэп зэрэсльэгьугьэр ицуакъэхэр зэжъухэу ыІозэ, Нэфсэт ар иушъхьагъоу лъа-

анахь зэрик асэр и юфш эгъу шетед мехажеленеш ежьыми къеушыхьатыжьы. Ащ фэдэу письмэу, егъэблэгъэ тхылъэу ыкІи тхылъ къыдэкІыгъэу бэ Нэфсэт иІэр, ахэр самэу зэтельхэу иунэе хъарзынэщ мэкІаемэ атетых.

Ары, мыхэр зэкІэ зыфызэшіокіырэ Цуекъо Нэфсэт шъхьэгъусэ, нысэ, ны, нэнэжъ, шыпхъу, ныбджэгъу!

едаженк едмехетк-енк шА гупсагъэ, шІулъэгъу ин афыриІагь. Ишъхьэгьусэу Заур исэнэхьаткіэ инженер, фэшъыпкъэу илъэс тюкиттум ехъугъэу Іоф ешІэ, ащ ныбжьи шъхьащыкІуагьэп, игуащэ ыгьэшІуагь, ипщыкъо шІу ылъэгъугъ, ліакъоу зыхэхьагъэм щыщ зишІыгъ. Ащ ипшъэшъитІуи Іэдэб ахэлъэу ыпІугъэх. Нахьыжъэу Беллэ ным илъэуж рыкІуагъ пІомэ ухэукъощтэп. Адыгэ къэралыгъо университетыр дэгъу дэдэкІэ къыухыгъ, аспирантурэм щеджагь. филологие шІэныгьэхэмкІэ кандидат, Ставрополь дэт къэралыгьо кІэлэегьэджэ институтым щырегъаджэх, джы докторскэ диссертацием Іоф дешІэ, ащ научнэ упчІэжьэгьоу иІэр Нэфсэт ары. Ипшъэшъэ нахьыкІэу Лейлэ къэралыгъо къулыкъум и Темыр Кавказ академие къыухыгъэу Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Хьыкум судьям иІэпыІэгъоу Іоф щешІэ. Нэфсэт ыш-ышыпхъухэмкІэ ныкъылъфыгъэ гукІэгъу шъыпкъ, иныбджэгъухэмкІи, иІофшІэгъухэмкІи ары. Ипхъорэлъфхэу Аслъанрэ Дианэрэ ыпсэ фегъадэх.

ИкІэухым Нэфсэт имэфэкІкІэ тигуапэу тыфэгушІо, гъэхъэгъэшхохэр ышІынхэу, ылъэкІыштымкІэ ильэпкъ фэлажьэшъ, ащ ищытхъу еlуатэшъ, шlоу щы-Іэр къыдэхъунэу, псауныгъэ пытэ иІэнэу тыфэлъаІо.

НЭХЭЕ Саид. Филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат, АР-м ишІэныгъэушэтэкіо институт loplyaтэмкіэ иотдел икъутамэ инаучнэ Іофышіэ шъхьаі.

ШІЭНЫГЪЭЛЭЖЬЭУ ЦУЕКЪО НЭФСЭТ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР НЕПЭ ИЛЪЭС 65-рэ МЭХЪУ

Фольклорым удэлэжьэныр псынкІагъоп

Нэфсэт ильэсыбэ дэдэ хьугьэ Іоф зыдасшІэрэр. Шъыпкъэу пІощтмэ, щытхъу нэмыкІ къэсІон слъэкІыщтэп. Іофэу зыпыльым ыгу етыгьэу, шІэныгьэ лъапсэ дыриІэу мэлажьэ.

Фольклорым удэлэжьэнэр псынкlагьоп. Лъэпкъым идуховнэ баиныгъэ зыдэщыІэр къэбгъотынышъ, ащ мэхьанэу иІэр бгъэнэфэн ыкІи научнэ къэ-ІуакІэ фэпшІыныр Іоф псынкІэу

Нэфсэт дэгъу дэдэу къыгурэІо лъэпкъым ибаиныгъэ зы-ІэкІэлъ цІыфхэр мафэ къэс нахь макІэ зэрэхъухэрэр. Арышъ, анахь пшъэрылъ шъхьа!эу зыфигъэуцужьыгъэмэ ащыщ тинахьыжъмэ аlэкlэлъ къэбархэр,

таурыхъхэр къэтхыжьыгъэныр. Нэфсэт Адыгеим имызакъоу, Темыр Кавказым ишІэныгъэлэжьхэм дэгьоу зэлъашІэ. Инаучнэ ІофшІагъэхэм осэ ин къафашІы. Илъэсыбэ хъугьэу отделри зэрещэ, ыпэкІэ шІэгъэн фаемэ ягупшысэ.

Псауныгъэ пытэ иІэнэу, игухэлъхэр зэкІэ къыдэхъунхэу сыфэлъаІо.

ПЭНЭШЪУ Аскэр. Тарихъ шіэныгъэхэмкіэ доктор, АРИГИ-м ипащэ игуадз.

Анахь **ХЪУПХЪЭМЭ** ащыщ

Сэ Іоф зысшІэрэм къыщегъэжьагъэу анахь хьупхьэу къысІукІагъэхэм Нэфсэт зэу ащыщ. ЦІыфмэ аштагьэу, шІу альэгьоу щыт. Іушъаб.

Мы бзылъфыгъэм илыягъэ къыІуагьэу зэхэсхыгьэп, зыгорэм ыгу хигъэкІыгъэу сэ джыри сапэ цІыф къифагъэп.

КъыкІэсэІотыкІыжьы — хъупхъэ дэд! Ащ сэ къизгъэкІырэр: цІыфэу Іоф дэзышІэхэрэр пштэмэ, ащ нэмыкІэу иныбджэгъухэр къинихьагъу lyкlaгъэхэмэ, ар ІэпыІэгъу афэмыхъоу, агу къыдимыщаеу блэкІырэп. Джары сэ Нэфсэт хъупхъэ дэд зыкlасІорэр.

Ишъхьэгъусэу Зауррэ ежь Нэфсэтрэ адыгэ унэгьо тегьэпсыхьагьэу Мыекъуапэ дэсмэ зэу ащыщых. Ахэр щысэтехыпlэу щытых, акъыл зэрылъ унагъу.

Цуекъо Заур бэшІагъэ зысиныбджэгъур, адыгэ «лІы пыт» зыфаюрэм фэд. Купэу зыхахьэрэр къегьэчэфы, сэмэркъэушхо хэлъ. Джащ къыхэкlыкlэ, шІу алъэгъу.

Джы сэ Тхьэм сызэрелъэ-Іущтыр Нэфсэт къыфэнагъэу, Алахьталэм къыритыгьэ уахътэр дахэу, тхъагьо фэшъхьаф ымылъэгъоу, псауныгъэ пытэ иІэу къыхьынэу ары. Сэ сыцІыф къызэрыкІоп, сыхьадж. Арышъ, ціыфым Тхьэ сызфельэіукіэ, Алахьталэм къыдигъэхъущт. Опсэу, отхъэжь си Нэфсэт!

БЭДЖЭНЭ Мурат. Тарихъ шіэныгьэхэмкіэ доктор, АРИГИ-м ишіэныгъэлэжь шъхьаі.

Узэрыгушхон цІыф

Нэфсэт сикъоджэгъу, сигъунэгъу, сипхъорэлъф, «сІэгу къихъухьагъ» сІуагъэми, Тхьэр згъэпцІэщтэп. ПчыхьалІыкъое гурыт еджапІзу зисэнахьат икъу фэдизэу зыІэкІэлъ кІэлэегъэджэ ІэпэІасэхэр сыдигьок Іи зыщылажь эхэрэм Нэфсэт щеджагь.

Гурыт еджапІэм къыуитын ылъэкІыщт шІэныгъэр икъулаеу Нэфсэт кІэлэегъэджэ институтым чІэхьагь. Мыщ щеджэ зэхъур ары шІэныгъэ-ушэтын сэнаущыгъэкІэ Тхьэр къызэретагъэр къэзыушыхьатырэ ІофшІагьэхэр къыІэкІэкІэу зиубла-

Институтыр къызеухым, Нэфсэтрэ сэрырэ культурэм Іоф щызэдэтшІэнэу хъугъэ. Джа лъэхъаным Іоф зыдасшІэщтыгъэ ныбжьыкІэхэу Шъхьэлэхъо Дарико, Цуекъо Нэфсэт, Хьаудэкъо Гощмаф, Шъхьэлэхъо Свет ахэслъагъощтыгъэ яакъылкІи яшІэныгъэкІи зэхэфын, ушэтын, зэфэхьысыжь ІофшІэным зыратыным зэрэфэхьазырхэр. Ащ фэшІ шъхьэихыгъэу садэгущы-Іэуи къыхэкІыгъ.

Уахътэ тешІагъэу Нэфсэт ишъхьэгъусэ Заур къызысэупчІыжьым есІогьагь типхъорэльфым шІэныгъэ-ушэтын ІофшІэным гъэхъагъэ щишІын зэрилъэкІыщтым сызэремыджэнджэшырэр. А теубытагьэу сиІэр льэпсэнчъэу щытыгъэп. Икъу фэдизэу Нэфсэт дасшІэщтыгъэ пэшІорыгъэшъ гухэлъэу ышІыгъэр зэшІуихыным пае теубытэгъэ пытэ ышІын зэрилъэкІыщтыр, ар къыдэхъуным фэшІ хэкІыпІэ-ІэубытыпІэ тэрэзхэр къызэригъотыщтхэр. Гухэлъэу фысиlагъэхэр къэзыгъэшъыпкъэжьыгъэмэ ащыщыгъ зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжьэу Хъут Щамсэдинэ Іоф дишІэнэу Нэфсэт зэрэригьэблэгьэгьагьэр.

Аферым! Сызэрэщыгугыыгыэу Нэфсэт къычІэкІыгъ. Хэгъэгу зэхэтэкъуми, ащ нэмык пэрыохъоу ыпэкіэ къикіыгъэхэми шіэныгъэлэжьыр къауфагъэп, къагъэуцугъэп, шІэныгъэ-ушэтын лъэгапіэхэр зэкіэ къылэжьыгъ.

Мы лъэхъаным къыхэсымы-

гъэщын слъэкІыщтэп ибын шъхьагъырытэу Цуекъо Заур. Узэмыщэчыщтыр Нэфсэт игъэхъагъэмэ Заур и ахьыш у зэрахэльыр ары. Ар пкьэоу кІэтыгь, фигъэгушхуагъ, унэгъо ІофшІэныбэми ащиухъумагъ, сабый дахэхэри дипlугь. Джа сабыйхэр непэ Нэфсэт ылъэдакъэ къеуцох. Нэфсэт фэдэ бзылъфыгъэ къуаджэм къыдэкІыгъэмэ, лъэпкъым, лакъом къыхэкыгъэмэ урыгушхон, щысэтехыпІэ пшІынэу щыт къысшІошІы.

Нэфсэт имэфэк фэш сыфэгушІо. Исабыймэ янасып гъунэнчъэу зэхишІэу, Іахьыл-благъэкІэ къин-гумэкІыр имакІэу, Іофшіэгьэ чъэпхъыгьэхэр икъэлэмыпэ къычІэкІэу, ипсауныгъэ пыч имыІэу илъэсыбэрэ щы-Іэнэу Тхьэм сельэІу.

ШЪХЬАПЛЪЭКЪО ГъучІыпс. Филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат, АРИГИ-м Іоры-Іуатэмкіэ иотдел икъутамэ инаучнэ Іофышіэ шъхьаі.

ИІахь хелъхьэ

Нэфсэт шІэныгъэлэжь сэнэхьатым чъэпхъыгъэу зыкъыфигъэзэнэу хъугъэ. Институтым ианахь научнэ ІофышІэ ІэнэтІэ цІыкІумкІэ ригъажьи, доктор хъуи, фольклорымкІэ отделым пэщэныгъэ дызэрихьаным нэсыгь. А зэпстэуми льапсэ афэхьугьэр хъупхьэу зэрэлажьэрэр ары.

ИшІэныгьэрэ изэшІокІрэ ахи- ным Цуекъо Нэфсэт къэтынхэм мыгъахъоу, ахэр нахьышІум нимыгъэсхэу зы мафи лажьэ- гъуби дашІыщтыгъ. Язэблэгъэрэп Нэфсэт. Шэныгъэм тегъэ- ныгъи гъэ къэс нахь мэпытэ. псыхьагъэу ІофшІэгъэ пчъагъэ иІ. Тхылъхэри къыдигъэкІыгъэх. ІэкІыб къэралыгъохэми Урысые Федерациеми ащекокыгьэ конференциехэм ахэлэжьэ, ежьыри джащ фэдэу Мыекъуапэ 2011 — 2012-рэ илъэсхэм ащыкіуагъэхэм якіэщэкіуагъ.

ШІэныгъэм куоу зэрэхэтым нэмыкіэу, Цуекъо Нэфсэт журналистикэми ыкІуачІэрэ ишІэныгъэрэ бэу хелъхьэх, ащ ишІэныгъэ тиныбжьыкІэхэм зэралъыІэсыщтым ыуж ит. КІэлэцыккумэ апае тхыгъэхэри къыхеутых.

Жэбзэ дахэ зэрэІулъым ихьатыркІэ, телевидением, радиом якъэтынхэм къахагъэлэжьэныр лъэшэу ягуап. Адыгэ телевидением нахь охътабэ къызыщыратыщтыгъэ лъэхъабэрэ ахэлэжьагь, зэдэгущы э-

Гупшысэ куурэ шъыпкъэгъэ икъурэкІэ зигущыІэжъхэр гъэщыгьэ адыгэмэ пасэм щыублагъэу alo хабзэ: «Узыгъэлъапредпри узыгьэпыутырэри уиюфшІагъэхэр ары». Хэплъхьани хэпхыни щымыІзу ар шъып-

-шеченей желыным желын хьаныр, зыгорэ кІэу къэбгъотыныр гьогу дэгьэзыягьэм урыкІоным ихьащырмэ, Нэфсэт а гьогум рэкіо. Шіэныгьэлэжь гумызагь докторэу Цуекъо Нэфсэт, джыри икъарыу илъ. Непэ фэдэу чанэу, узынчъэу тапэкІи илъэсыбэрэ цІыфхэм афэлэжьэнэу тыфэхъохъу.

ТЭУ Нуриет. Филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат, АРИГИ-м ишіэныгъэлэжь секретарь.

Хъарзынэщым хэлъыр бэ

Нэфсэт титхылъеджэ анахь дэгъумэ ащыщ. Тхылъмэ анэмыкІэуи жэрыІо народнэ творчествэм ехьылІэгъэ хъарзынэщым ренэу Іоф дишІэу плъэгъущт. Ар исэнэхьат епхыгъ.

Ежь къыугьоигьэу хъарзынэщым хэлъыри бэдэд. Нэфсэт адыгабзэр дэгъу дэдэу зэришІэрэр, ащ дакІоу жэбзэ дахи

Іулъ. Ар ежь Іофэу зыпылъымкІэ дэгъоу егъэфедэ. Мары тхылъэу къыдигъэк Іыгъэхэм уяджэ зыхъукІэ е гущыІэ хъуми, адыгабзэр дэгъоу зэрэlэ-

кІэлъыр къыхэщы. ЖэрыІо народнэ творчествэм ехьыліагъэу тхылъэу къыдигъэкІыгъэри бэдэд. Арышъ, Нэфсэт, уимэфэкІ мафэ пае сыпфэлъаІо уиІофшІагъэхэм джыри ахэбгъэхъонэу, псауныгъэ уиІэу, уилъфыгъэхэр насыпышІохэу, упсаоу, утхъэжьэу джыри бэрэ ущыІэнэу.

ЗЕКЮГЪУ Светлан. АРИГИ-м инаучнэ библиотекэ ипащ.

Адыгэ бзылъфыгъ, шІэныгъэлэжь

Зигугъу къэтшІыщтыр адыгэ фолькорым иугъоякІоу, шІэныгъэлэжьэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, Цуекъо Нэфсэт.

Іоныгъом и 1-м къуаджэу ПчыхьалІыкъуае Хьапыщтхэм яунагъо пшъэшъэжъыер къихъухьагъ. Нэфшъагъом адэжь къызэрэхъугъэм къыхэкІэу Нэфсэт фаусыгъ. Къызэрыхъухьагъэр лэжьэкІо унагьоу щытыгь. ПчыхьалІыкъое гурыт еджапІэм ыуж Мыекъуапэ Адыгэ къэралыгьо кІэлэегьэджэ институтым чІэхьэ ыкІи адыгэ отделениер ащ къыщеухы.

Нэфсэт чІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащылэжьагъ, ау тыдэ зигъэзагъэми, иІофшІэн сабыйхэм ыкІи фольклорым афэгъэхьыгъэу щытыгъ.

Грузини литературэм и Институтэу Шота Руставели ыцІэкІэ щытым иаспирантурэ щеджагь, 1992-рэ илъэсым кандидат диссертациер «Адыгэ фольклорым ижанрэ цІыкІухэр» зыфијорэ темэмкіэ кънушыхьатыжьыгь. 2010-рэ ильэсым «Сатира и юмор в устном народном творчестве адыгов» зыфијорэ темэмкіэ докторскэ диссертациер къыгъэшъыпкъэжьыгъ.

Нэфсэт адыгэ бзылъфыгъэ

шъыпкъ, иІоф псэемыблэжьэу фэлажьэ. Адыгэ лъэпкъым идышъэ кІэн къызэриухъумэщтым, хахъо зэрэфишІыщтым фэбанэ.

Нэфсэт Урысыем ижурналистхэм я Союз хэт. Илъэс пчъагъэ хъугъэу ащ истатьяхэр, очеркхэр, рассказхэр республикэ гъэзетхэм къыхаутых.

Непэ имэфэкІ мафэкІэ сыфэгушю сшюигъу. Псауныгъэ пытэ иІэнэу, иІофшІагъэхэм ахигъэхъонэу, ибын-унагъо датхъэу, дахэкіэ, дэгъукіэ ыціэ paloy илъэсыбэ къыгъэшlэнэу сыфэхъохъу.

БИДАНЭКЪО Марзиет. Филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидат.

Джащ Іууцохэти, машинэ горэ хьи иІагъ. Классхэр пхъэкІэ

Джыри си Едэпсыкъоешхо СЫДЭТ

(КъызыкІэльыкІорэр шышъхьэІум и 29-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Бжъэ чынэр онтэгъу, дэгъоу ос Іужъум пхырэкІы. Чынэр ос куум нахь чыжьэу пхырызыфырэмкІэ кІалэхэр лъэшэу зэнэкъокъущтыгъэх. Къамыщыкіэр зыхэшіыкіыгъэми мэхьанэшхо иІагь, махэ зыхъукІэ, шІэхэу зэпыутыщтыгъ. КъызэкІэмыкІожьыщтыгъэр шыкіэм хэшіыкіыгъэ кіапсэр ащ пышlагъэ зыхъукlэ ары, ащыгъум апэрэ чІыпІэр уиягъэ, чынэр чэщым уадэжь ибгъэлъын уфитыгъ.

Тэ тилъэхъан кІымафэр кІымэфэ шъыпкъагъ. ЧъыІагьэр хэгъэкІыри, щтыргъукІыгъ, осыр куоу къесыщтыгъ. Тыдэплъыемэ, осыр ташъхьагъэу лъэслъагъоу дэтхъукІыгъэмкІэ зэрэхьаблэу тызэлъыкІощтыгъ. Ащ нэбгыритіу зыщызэіукіэкіэ, щызэблэмыкІышъухэу ыбгъукІэ осыр къыратхъути, зыр дэхыти, адрэр блигъэкІыщтыгъ. КІэлэціыкіу зыхъукіэ къаіэтыти, осым хагъэтІысхьэти, блэкІыщтыгъэх. Ос кІыІур тещтыкІыгъэу, тыгъэм пэжъыоу мылджыджыгъ. ТыдэкІэ уплъагъэми, ос закізу нэр ыгъзуткіопкІыщтыгъ. Ос кІыІум тыджэгоу, зыщыдгьэцІанльэу тытетыщтыгь. Ащ узыпхырызкІэ укъыхатхъукІыжьын фэягьэ нахь, уизакьоу укъыхэкІыжьын плъэкІыщтыгъэп, осыр куугъэ.

Сятэ ильэсийрэ кум исыгь. КІымафэрэ шыхэр жэм кІишІэщтыгъэх. Хьэблэ кІэлэцІыкІухэмкІэ загьорэ тыригьэтІысхьэти, тыкъырищэкІыщтыгъ. Шитюу кіэшіагъэм къамыщымкіэ захаокіэ, «щыщыщ» рагъаloy къытщыгушІукІыхэрэм фэдэу кlатхъути, ос шъэбэ куум замышІэжьэу тыщызэращэщтыгь. Ар зэрэтхъэгьуагьэр къэlогьуай! Тынэгушъхьэхэр зэкІэплъыхьагьэу, жэм тыдырихьакІымэ, кІэлъэныкъокъуащэу тызызэтыритакъокІэ, тызэрэгъэщхэу тызэтхъожьыти. пытэу тызэрэубытыжьыщтыгь. Шыхэм кІэлэцІыкІу щхы макъэу зэхахырэм дырагъаштэу ягуапэу мэщыщых. Ашъхьэхэр дыращэкІыгьэу жьыпахъэу къаlуихырэр къытагъэлъэгьоу чъэкlaey мачъэх. Гъогуи шъофи къымыгъанэу тятэ тыкъыришэкІыти, тадэжь гъогу лъагэу нэпкъым дэкlоежьырэмкІэ къыдигьэчъэежьыти, тыкъыригъэк і ыжьыщтыгъ.

Шыхэр сикІасэх, сицІыкІугьом шІулъэгъоу афэсшІыгъэр зыдэсіыгь. Нахьыпэм ціыфыр шыр ары зэрэщы агъэр. Ар Іэпы Іэгъушхоу унагъом иІагъ. Пхъэ кухьэр къырищагь, мэкъур къырищыжьыгь, шы Іупэр ыІыгьэу

шыцой етІэ зэхэшІыхьагъэр риутагь, зекІо ежьэмэ, тетІысхьагь, нысащэ кІомэ, къыри-

Шы Іэхьогъу зэхэтэу чъэрэм уеплъынкі этхъагъо. Ахэм жьэу къапихрэм шы шъхьацыр зэрилъасэу, кІырагъэщэу зэдэщыщхэу, кlyачlэу зэрахьэрэм чыр къегъаджэ! Пчыхьэрэ сятэ ІофышІэ къызикІыжькІэ шыхэр күм кІитІупщыжьхэти, купкъэм рипхыжьыщтыгъэх. Ахэм сяплъыныр сикІэсагъ. Зыр бзыгъэ, адрэр хэкІуагъ. Мэфэ реным Іоф къинэу ашІагьэр зыдашІэжьэу гукІэгьушхо зэфыряІагь, ашъхьэхэр зэфащэити, зэІупщыхьажьыщтыгьэх. ЕтІанэ Іаплі зэращэкіырэм фэдэу апшъэхэр зэралъхьэти, гу зэщафэжьэу бэрэ щытыщтыгьэх. шы къунэнэ нэтІэф цІыкІур къазыкІэхъухьэм, янэ кІэрагъэпкlагъэм фэдэу кlоми чъэми, щытми щысыми кІэрымыкІэу икІэлъэныкъуагъ.

«Москвич-407»

1967-рэ илъэсым тятэ машинэр зещэфым, кур щагум дэкІыжьыгь, мэкІэ-макІэу тищыІэныгъи хэкІыжьыгъ. Машинэу ыщэфыгъагъэр «Москвич-407», ар тятэ иапэрэ машинагъ. Къалэу Краснодар машинэхэр зыщащэрэ бэдзэрым кІуи къызщищэфыгъэ кІалэр машинэм кІэрысэу къыфыгъагь. Чылэр къытэкІугьэу ешхэешъом хэтхэу Къурымбый щагум къыдэхьагъ: «Сыкъышъухэсынэу уахътэ сиlэп, Якъуб, етІанэ сыкъыпфэгушІожьын, сыкъыольэІунэу сыкъэкІуагъ. Чэмыр зысыукІыгьэр мэфитіу хъугъэ, лыр мэкіоды щылъ, къэлэ бэдзэрым сынэзыгъэсын згъотырэп, сынэбгъэсыгьагьэмэ дэгьугьэ», — ыlуагь. Лыр ралъхьи, урыс кlалэу машинэр зыщищэфыгъэр тятэ рулым ІуигъэтІысхьи, кІалэм Къурымбый къалэм нигъэсыгъ. ЕтІани къыгъэзэжьи, урыс кІалэм машинэр тятэ къыфифыжыльагь. Джащ кънщегьэжьагъэу машинэр тэ тиунэгъо закъоп зиягъэр, чылэ машинагъ. Сятэ ятэ шъхьарымытэу тхьамыкіэу къэхъугъэти, гукіэгъушхо хэлъыгъ. Къэзыщэщтми имашинэкІэ къыфищагъ, тыщасэ зыщэщтми фищагъ. Пэнэжьыкъое сымэджэщым кІон фаери нигъэсыгъ.

КІон-къэкІожьынымкІэ тикъоджэгъухэр Іоф хэтыгъэх. Автобусыр загьорэ чылэм къыдахьэщтыгъ, ари дырекІокІэу ары нахь, охътэ теубытагъэ иІагьэп. Къухьэм укъыщинагьэмэ, укъэнагъ. Пэнэжьыкъуае районым игупчагъ, сымэджэ-

шыри ары зыдэтыгьэр. Шыфхэр

лъэсэу чылэм икІыхэти, Едэ-

псыкъоежъыер, Шэбэнэхьабл.

Къэзэныкъое къоджиттур къы-

зэранэкІыти, Пэнэжьыкъое къэ-

гъэзэгъум нэс ехыщтыгъэх.

Пэнэжьыкъуае нигъэсыщтыгъэх. КІымафэр гъогумкІэ дэйдэдагь, кіуапіэ шыіагьэп. Пшызэу зэкіэщтыхьагъэмкіэ зэпырыкІыщтыгъэх. Пхырызхэу ытхьалэхэуи къыхэкІыгъ. КузэкІэтыкІи техьэщтыгъэх. Сятэ чэмыр кум кІишІэти, пхъэкухьэр тыгъугъэу ришіыхьэти, мылымкІэ зэпырищыти, къэзэкъ къутырхэм арищэщтыгъ.

Сщыгъупшэжьырэп кІэлэегъаджэу Къэзэныкъуае щыщыгъэ кІэлэ ныбжьыкІэу тичылэ къагъэкІогъагъэр, ямыдэІоу къалэм кІонэу ыгу къыдэчъи мылым зытехьэм, пхырызи зэритхьэлэгъагъэр. Биназик ыцІэу Хьэлъэкъуае щыщэу кІэлэегъаджэ тичылэ дэсыгъ. Ащ шинель кіыхьэ щыгъыщтыгъ. ПсырыкІхьаблэм Абдулахьтхэм адэжь исыгъ. Чэщым псыр къэкІуагъэу тадэжь лъэмыдж ціыкіоу тыралъхьагъэмкіэ къызэпырыкІыжьызэ, псым хафи папэ къыхихыжьыгъагъ. Ишинель кІыхьэ хьакум пылъагъэу тыкъэущыжьыгъагъ.

Еджапіэр

УблэпІэ еджапІэр чылэ гузэгум итыгъ. Хэгъэгу зэошхор къемыжьэзэ апэрэ директорэу иІагьэу сянэрэ сятэрэ зигугъу къашІыштыгъэр КІыкІ ЗекІошыу, ар Нэшъукъуае щыщыгъ. Заор къызежьэм еджапІэр зэфашІыжьи, сянэрэ сятэрэ еджэным пызынхэу хъугъагъэх. Тичылэ апэрэ кІэлэегъаджэу къыдэкІыгьэхэр Хьатхъохъу зэш-зэшыпхъухэу Мосэмыкъо Рэмэзан, Гощнагъу, Гощэфыжь. Гощнагъо тичылэ унагъо щихьагъ, кІэлэегъаджэу еджапІэм Іутыгъ. адыгабзэр аригъэхьыщтыгъ. Ипшъэшъэжъыеу Нэхэе Нэфсэт сиклассыгъ, ари нэужым кІэлэегъаджэ хъугъэ.

КІэлэегъаджэхэр икъущтыгъэхэпти, нэмыкі чіыпіэ къырагъэкІыщтыгъэх. Къудаекъо Индрыс, егъэшіэрэ кіэлэегъаджэу чылэм дэсыгъ, ар Адэмые шышыгь. Пэублэ еджапІэр кІэлэеджакІохэм къызаухыкІэ, еджэныр Едэпсыкъоежъыем щыпадзэжьыти, гурыт еджапІэр къыщаухыжьыщтыгъ. Джыри ащ тыщеджэщтыгъ еджапІэри гурыт еджапіэ зашіыжьым. ЕджэпІэ щагум унитІу дэтыгь. Зыр гъуржъ унэ лъэгагъ, дэкІояпІэхэри иІагъэх. Ар класситІу хъущтыгьэ, кІэлэегьаджэхэр зычІэс учительскэри хэтыгъ, зэпэкъопиплІзу коридор хъоо-пщауи иІагъ. Идэпкъхэр лъэгагъэх. Гъэмафэрэ чылэм индийскэ кино къыщагъэлъэгьонэу къызащэкІэ, унэ кІыбым идэпкъ лъагэ тырадзэти къыщагъэлъагъощтыгъ. Унэ зэгъэфэгъагъ, ау зышІыгъэри языгъэшІыгъэри зэзгъэшІэн слъэ-

Адрэ унэр етІэ унагъ, кІэсэнхэр кІэтыгьэх, пэІульашъуи Іульыгь. Ар классищ хъущтыгьэ, ыцыпэ библиотекэр пытыгъ. Гурыт еджапіэкіэ классхэр

къафэуцумэ ригъэтІысхьэхэти, агъэплъыщтыгъ. Одыджыныр щагум ыгузэгу ит чъыгышхом пышІэгъагъ.

икъущтыгъэп, арыти, щагум джы-

ри зы еджэпІэ унэ дашІыхьа-

жьыгьагь. Унэр аинэу шыхьаф

зашІым, нанэ зыдатщи ты-

кІогъагъ. Ар унэ кІыхьэу клас-

ситф хъущтыгъэ, коридор кІы-

ЕджапІэр тпэчыжьагь. КІэим тыкъехыти, Джанхъоттхэм ягьогу тІуакІэ тыкъыдэкІыти, хьэблэшхоу сянэ ытыщхэр зыте-СЫГЪЭХЭМ ТЫКЪЫТЕХЬЭТИ, ГЪОгу шъуамбгъор къызэпытчыщтыгъ. Кабзыутхэмэ адэжь къэдгъазэти, гъогу тіуакіэу дэкІырэмкІэ тыдэкІыти, гъогум тыкъытехьэщтыгъ. Гъогур теlэтыкІыгъагъ, ыбгъухэмкІэ кэнау рекІокІыщтыгъ. Унагъохэри гъогум Іумыдзыгъэхэу благъэу зэпэlусыгъэх. ТІэкІу улъыкІуатэмэ, тучаныр щытыгъ. Узыфаер къычІэпхэу тучан зэгъэфэгъагъ.

Хьаблэм укъызэрэтехьэу Балэкъо Сэфэрбый икъэлэпчъэІу Іутыгъэ пхъэшъэбэ чъыгиплІыр къэлъагъощтыгъ. Тыдэ ущыІэми, аужыпкъэм Пэнэжьыкъуае ущыІэу укъэплъагъэми, Балэкъохэм япхъэшъэбэ чъыг лъагэхэмкІэ тичылэ къэпшІэжьыщтыгъ. Тыкъагъэкощын зэхъум, чъыгхэр зырахыкіым ашіогъэшіэгъонэу ашыгъагъэх. Чъыгхэм метришъэр якІыхьагъэу къычІэкІыгъ.

Балэкъохэм адэжь тыблэмыкіэу джабгъумкіэ къэдгъазэти, еджапІэм тыкъехыщтыгъ. Гъогу блэгъагъэп, ар етІани зытхьамыкІэгъуагъэр бжыхьэ ощхылэмрэ кІымэфэ отІ-псытІымрэ. Мыжъо гъогу чылэм иІагъэп, мыжъуакІи тетэкъогъагъэп. КузэкІэтри, чэм-мэл Іэхъогъухэри, машинэри, цІыфхэри а зы гъогумкІэ кІощтыгъэх. УщыкІон умылъэкІэу псынжъ дэдэ хъущтыгъэ. КІэлэцІыкІухэр псынжъ куум зыханэхэкІэ, шъо щазымэ цІыкІоу ащыгьхэр псынжъым къыхамытхъыжьышъоу къыханэщтыгъэ, гьатхэм гьогур зычъэпхъыжькІэ къыхэщыжьыщтыгъэх.

ЕджапІэм сызэкІор ары Замрэт зэрэсціэр зысшіагьэр. Сятэ къысиlуагъ: «Хъот Замирэт заlокlэ, орышъ, къэтэдж». Майзэтым сесагъэу хьабли быни къырысаджэхэу ошІэдэмышІзу сятэ Замирэтыр къызысеюм, сыкъыкІигъэщтагъ. ЦІэр зэзгъапшэу семысэшъоу бэрэ сыхэтыгъ. Непэ къызы нэсыгъэми згъэшlагьоу къыстеплъэрэм цІэ къысфеусы: Майзэтыр зыхэм Марзэт alo, Замирэтыр ашІокІыхьэу Замрэт аlуагъ, ари нахь кlэкlы ашІыжьи Замира, Заремэ ашІыжьыгь. Адыгэхэм цІэ тедзэр аусыныр яхабз, сабыим нэ тефэрэп alo, етlани хьадэгъур къызыскІэ, псэхэхыми укъымыгъотэу бэрэ къыплъыхъущт

Тигурыт еджапІэ илъэситф нахьыбэрэ къычІитІупщыгъэхэп, аужырэ директорэу тиlагъэр Чэтыжъ Амзан, ар Едэпсыкъоежъыем къикІыщтыгъ. Тичылэ джыри икъоу икІэлэегъаджэхэр ыпlун-ылэжьынэу игъо имыфэу тыкъагъэкощыгъ.

Адыгэ помидорыр

Сятэ лэжьэкІуагъ. Машинэ зэрищэфыгъэри помидор. Шъыпкъэр пющтмэ, помидор лэжьыным бжъэдыгъухэр ыуж зехьэхэм, лъэшэу зыкъаригъэ-Іэтыгъ, ящыІэкІэ-псэукІи къыхэщэу нахь хэхъогъагъ.

А лъэхъаныр ары къуаджэу Хьэлъэкъуае «ВолгоградкІэ» зеджэгъагъэхэр. Ахэр лэжьэкlaey лэжьагьэх, машинэ зимыІэ унагьо дэсыгьэп, нахьыбэрэмэ яІагъэр «Волгэ» машинагъэти, «Волгоградыр» тырагьэнэгьагь. Орэдусэу КІыргь Юрэ Хьэлъэкъуае фэгъэхьыгьэ орэдыр зеусыми, ар къышиIvагъ.

Помидор лэжьыныр бжъэдыгъухэмкІэ апэ къезыгъэжьагьэу а ощтыгьэр бжыхьэкъуаехэр ары. Тичылэ апэ къыдэзыхьагъэр Джыбэкъо Пакі. Псырыкіхьаблэмкіэ апэ зыгъэтІысхьагъэр ПакІэ ышнахьыжъэу Джыбэкъо Юсыф. Хьаблэр илъэсрэ акІырыплъыгъ, етіанэ сяти помидор ышіэным фежьагъ.

Чэтыкум къамылыр къыщырихи къыщагъ. Ащ матэхэр хашІыкІыгъэх. Апч рамэхэр Пашковскэм е Корсунскэм къыщащэфыгъэх. Помидор чылапхъэри зэрагъэгъотыгъ. Чылапхъэр зыщыраутыщт корбэр къазгъыр житІукІэ ратІыхыщтыгь. Ащ ычІэгь чэмым къыкlахырэ ебзыр зэщизэу зэрагьафэзэ чаатакъощтыгъ. Ащ ыкІыІу чІыгу шъабэр утхыдзыгьэу тыратэкъожьыти, апч рамэхэр тырауІубэжьыщтыгь. ЧъыІэр чІэмыхьанэу чыхІэныжъ, пІэтедзэжъхэр тырахъоти, ащ ыкІыІу къамылым хэшІыкІыгьэ матэхэр тыралъхьажьыщтыгъ. Ебзым къызэкІигъэплъыхьэгъэ корбэм фабэр градус 30 — 40-м зынэскІэ чылапхъэр раутыти, чlаухъумэжьыщтыгъ.

Помидор къэгъэкІыным Іофышхо пылъыгъ. Мэзэе мазэм рагъажьэти, икъэгъэкІын ыуж итыштыгъэх. КъыхэкІыфэ чІэуІубэгьагь. Рамэу осым чІигъэбылъыхьагъэр къамыІэтэу тырагъэтэкъути, апчымкІэ пхырыплъыхэти, къыхэкІыгъэмэ зэрагьашІэщтыгь. КъызыхэкІыкІэ, нэфынэр ебгъэлъэгъун фэягъэ, тырахымэ, тырахъожьэу ыуж итыгъэх. ТхьэпиплІ, тфы къызыхъукІэ ахэр зэхачыти, корбэ хьазырэу къыготым зырызэу, лъапсэ афэхъуным пае зэнэмысхэу хагъэтІысхьажьыщтыгъэ. Ащ раlощтыгъэр «пикировка». Чіыгур къэпы зыхъукіэ, псыр дэгъоу тыраутхэщтыгъ. Помидорыр корбэм мэзищырэ дэтыщтыгь. ЖъоныгьокІэ мазэм хатэм хагъэтІысхьажьы-

МэзитІурэ ныкъорэ хатэм помидорыр къыщэхъуфэ дэлажьэщтыгъэх. Ылъапсэ дэбгъэсысызэ щэ къэппкІыхьан фэягъэ. Чэмыцоипс зэхэшІыхьагъэр кlакlэщтыгъ, нахыжьэу къэхъчным фэшІ гуакІэхэр гозычыхэхэри щыІагъэх. Іофэу пылъыгъэр бэ. нахь Іофыжьыгъэр ијухыжьынрэ ищэнрэ. Помидор тонн-тоннитю кІэпчырэр тыдэ пхьыщт, сыдэущтэу ІубгъэкІыщт! Къалэу Краснодар ибэдзэр закъокІэ пфызэшІокІынэу щытыгъэп. Краим ипщын фэягъэ, ащ пае лэжьыгьэр уихатэ зэрэщыулэжьыгъэмкіэ тхылъ піыгъын фэягъэ.

ХЪОТ Замрэт. (Джыри къыкІэлъыкІощт).

О ИСКУССТВЭМРЭ ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ

ЛІ э ужхэм я с урэтыш І

Къокіыпіэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкіэ Къэралыгъо музееу Мыекъуапэ дэтым къыщызэІуахыгъэ къэгъэлъэгъоныр Адыгеим исурэтыші ціэрыіоу Эдуард Овчаренкэм иІофшіагъэ фэгъэхьыгъ.

Музеим ипащэу Кушъу Нэфсэт зэхахьэм къызэрэщиlуагъэу, Э. Овчаренкэм итворчествэ къыхахыгъэ сурэти 100-м ехъу къагъэлъагъо. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэ игуадзэу ШъэуапцІэкъо Аминэт изэфэхьысыжьхэм къашыхигъэшыгъэр Эдуард Овчаренкэм иІофшІагъэкІэ лІзужхэр зэрипхыхэзэ щысэ зэрафэхъурэр ары.

СурэтышІыр ильэс 80 зэрэхьурэр къыдалъытэзэ, юбилярым къыфэгушІуагъэх Адыгэ Республикэм гуманитар ушэтынхэмкІэ иинститутэу Т. КІэращэм ыцІэкІэ щытым идиректорэу Бырсыр Батырбый, республикэм культурэмкІэ и Министерствэ иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ, зэлъашІэрэ сурэтышІэу, архитекторэу Бырсыр Абдулахь, гъунэгъу краим илІыкІохэу, искусствэм иІофышІэхэу Алексей Пашковымрэ Виктор Демкинымрэ, Урысыем инароднэ артистэу Кукэнэ Мурат, Адыгэ Республикэм исурэтышІхэм я

Союз итхьаматэу Хъуажъ Рэмэзан, Мыекъуапэ иадминистрацие культурэмкіэ и ГъэІорышіапіэ ипащэу Цэй Розэ, Э. Овчаренкэм и ахьылэу Марат, нэмык Іхэри.

. Илъэс 60 фэдиз хъугъэу Эдуард Овчаренкэр искусствэм щэлажьэ. Живописымрэ графикэмрэ нахь апыщагьэу исурэтхэмкІэ тарихъыр, щыІэныгъэм еплъыкІэу фыријэр къејуатэх.

Э. Овчаренкэм къыфэгушІуагъэхэм, итворчествэ зэзыгъэлъэгъу зышІоигъохэм зэрафэразэр зэхахьэм къыщиlуагъ.

ФУТБОЛ. ПРЕМЬЕР-КУПЫР

ЧІыпІэм елъытыгъэп

«Кубань» Краснодар — ЦСКА Москва — 0:1. ШышъхьэІум и 30-м Краснодар щызэдешІагъэх. Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэр: К. Набабкин — ЦСКА.

2015 — 2016-рэ илъэс ешІэгъум ЦСКА-м и офыгъохэр дэгъоу лъэкІуатэх. Европэм ичемпионхэм якуп щыкІорэ зэнэкъокъум хэлажьэзэ. пэшІорыгъэшъ зэ-ІукІэгъухэм текІоныгъэр къащыдихыгъ. Урысыем и Премьеркуп ЦСКА-м ешІэгьоу щыриІагъэхэр къыхьыгъэх. Зэјукјэгъуи 7-ми текІоныгъэр къащыдихи, хэгъэгум рекорд щигъэуцугъ.

«Кубань» мыгьэ ущытхъунэу зыкъигъэлъэгъуагъэп. Футболым хэшІыкІ фызиІэмэ къызэраІорэмкІэ, командэр дэеу ешІэрэп, ау текІоныгъэр къыдихын ылъэкІырэп. Очкоуи 3 нахь имы ву «Кубань» ауж къинэрэ командэу щыт, инеущрэ мафэ къырыкіощтыр къэшіэгъошіоп.

ЗэІукІэгъур рамыгъажьэзэ

Стадионым тыдэхьанэу зыдгъэхьазырзэ, Адыгеим къикІыгъэхэм таlукlагъ. Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Джармэкъо Азмэт, кІэлэегъаджэу Дэрбэ Байзэт, ныбжыкІэхэу Ситимэ Бислъан, Лъащэкъо Миланэ, нэмыкІхэм гущыІэгъу тафэхъугъ. Миланэ-

Бислъанрэ ямайкэхэм «ЦСКА» ыІоу атетхагь. Москва икомандэ зэрэлъыплъэхэрэм гъэшІэгьонэу къытегущыІэх. Футболистхэм ацІэхэр, ЦСКА-м игъэхъагъэхэр дэгъоу ашІэх. Натхъо Бибарс ІукІэнхэу мэгугъэх...

Нэбгырэ мин пчъагъэ зыщызэlукlэрэ стадионым идэхьапlэхэм ащыщ кІэлэ ныбжьыкІэ ищыгъэм тыкъыщигъотыгъ. Ар Натхъо Амир, Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» щешІэщтыгъ. Испанием икомандэ цІэрыІоу «Барселонэм» нарт шъаор хэт, ЦСКА-м _игъусэу Краснодар къэкІуагъ.

Натхъо **зэунэкъощхэр**

ЦСКА-м щешІэрэ Натхъо Бибарс пэшІорыгъэшъэу телефонкІэ тыдэгущыІагъ. ЗэІукІэгъур Краснодар зыщаухкІэ тызэІукІэнэу тызэзэгьыгь. Уахътэр дгъэфеди Натхъо Амир иІофыгьохэр къедгъэІотагъэх. Футболыр лъэшэу ыгу зэрэрихьырэм дакloy, Адыгеим къыриІолІэнэу ышІэрэр ма-

АдыгабзэкІэ тызэрэгущыІэрэм урыс кlалэхэр къедэlухи, Натхъо Амир къашІэжьыгь, упчІэхэр къыратыгъэх, къыгоуцохэзэ сурэтхэр атырахыгьэх. Натхъо Бибарс иешіакіэ зыгу рихьыхэрэр бэ мэхъух. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» идиректор шъхьаlэу Натхъо Адамэ футболыр зикlасэхэр елъэlугъэх Натхъо Бибарс ІуигъэкІэнхэу.

ЕшІэгъум иуахът

Зэјукјэгъур зыхьыщтыр аужырэ нэгъэупіэпіэгъухэм анэс къэшіэгьоягьэ. Пенальтир Б. Натхьом зегъэцакіэм, Іэгуаор къэлапчъэм шъхьарыбыбыкІыгъ. ЦСКА-м ифутболистмэ гьогогьуитІо «Ку-

бань» икъэлэпчъэпкъ Іэгуаор тырагъэфагъ. «Кубань» иухъумакІохэм хэукъоныгъэу ашІыгъэр К. Набабкиным ыгъэфеди, къэлапчъэм Іэгуаор дидзагъ. Такъикъ заулэ тешІагъэу «Кубань» ифутболистэу Л. Мельгарехо пенальтикІэ ЦСКА-м икъэлапчъэ дэуагъ, ау гъэхъагъэ ышІыгъэп. Къэлэпчъэ-Іутэу И. Акинфеевым исэмэгубгъукІэ зидзи, Іэгуаор къызэкІидзэжьыгъ. ЕшІэгъур аухынкіэ такъикъитіу фэдиз къэнагъэу «Кубань» угловоир ыгъэцакІи, хъагъэм Іэгуаор ридзагъ, ау судьям бысымхэм ащыщ шапхъэхэр ыукъуагъэхэу ылъыти, пчъагъэр 0:1-у къыгъэнэжьыгъ.

Л. Слуцкэр афэгушІо

ЦСКА-м итренер шъхьа ву Леонид Слуцкэр ешІапІэм ихьи, пэщэныгъэ зыдызэрихьэрэ футболистмэ текІоныгъэр къызэрэдахыгъэм фэшІ афэгушІуагъ. И. Акинфеевым хэушъхьафыкІыгъэу Іаплі рищэкіыгъ. Зэіукіэгъум иаужырэ такъикъхэм И. Акинфеевым ІэпэІэсэныгъэ ин дэдэ къыгъэлъагъуи, къэлапчъэм Іэгуаор даригъэдзагъэп.

Краснодар краим иадминистрацие ипашэ иІэнатІэ охътэ хэхыгъэм телъытагъэу зыгъэцэкІэрэ Вениамин Кондратьевыр зэlукІэгъум еплъыгъ.

— Урысыем изэнэкъокъу апэрэ ыкІи аужырэ чІыпІэхэр щызыІыгь командэхэр зызэІокІэхэм нахь лъэшыр къэшІэгьошІугъэп, — къытаlуагъ Джармэкъо Азмэтрэ Дэрбэ Байзэтрэ. — Натхъо Бибарси, Амири тагъэгу-

ЦСКА-р гъогу зыщытехьажьыщтым «Би-барс! Би-барс!» аІозэ футболыр зикlасэхэр еджэхэзэ, адыгэ кlалэр автобусым къыращыжьи, нэпэеплъ тхьапэхэм, пшъэдэлъхэм, нэмыкІхэм къафытетхэжьыгъ.

КІзуххэр

«Уфа» — «Терек» — 3:3, «Ростов» — «Амкар» — 1:0, «Динамо» — «Уфа» — 2:0, «Зенит» — «Крылья Советов»

— 1:3, «Спартак» — «Анжи» — 1:2, «Локомотив» — «Краснодар» — 2:1, «Мордовия» — «Рубин» — 2:1.

ЧІыпІэхэр

1. ЦСКА — 21 2. «Локомотив» — 15 3. «Зенит» — 15 4. «Спартак» — 13

5. «Ростов» — 12 6. «Динамо» — 12

7. «Крылья Советов» — 10 8. «Краснодар» — 9

9. «Амкар» — 7 10. «Мордовия» — 7 11. «Урал» — 6 12. «Терек» — 6

13. «Анжи» — 5 14. «Уфа» — 5

15. «Рубин» — 3 16. «Кубань» — 3.

Я 8-рэ ешІэгъухэр Іоныгъом 12-м яІэщтых.

Сурэтхэр зэlукlэгъухэм къашытетхыгъэх.

ШЪОШІА, ЗЭХЭШЪУХЫГЪА

«Зэкъошныгъэр» непэ ешІэщтэп

Мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэр» непэ «Биолог-Новокубанскэм» дешlэщтэп. «Биологым» ифутболист куп сымаджэ зэрэхъугъэм фэші зэіукіэгъур нэмыкі мафэ зэхащэщт.

Шъукъетэгъэблагъэ

Апэрэ дунэе заом илъэхъан адыгэхэмрэ къэзэкъхэмрэ зэгъусэхэу зэрэзэуагъэхэм епхыгъэ шІэжь Мафэм фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэр республикэм щызэрахьэх.

2015-рэ илъэсым Іоныгъом и 3-м культурэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «И. Шъ. Цэим ыцІэкІэ щыт Лъэпкъ театрэм» къыкІэлъыкІорэ Іофтхьабзэхэр щыкІощтых:

хъугъэ-шlагъэм фэгъэхьыгъэ мэфэкl зэхахьэр;

- Адыгеим итворческэ коллективхэр зыхэлэжьэщтхэ кон-

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 3250 Индексхэр 52161 52162 Зак. 860

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дербэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэу

> МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Гъогъо Зар